

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING
„OOST EN WEST”

HET LIOMAATSCHAP der Vereeniging bedraagt f5.— 's jaars (minimum) met inbegrip van kosteloze toezending van het Koloniaal Weekblad.

INHOUD: Leest dit, belangrijk! — Huisvesting van crisis-slachtoffers. — De Jeugd en Indië. — Indische kinderboeken op de Indische tentoonstelling. — Onze koloniën en de Luchtvaart. — Koloniaal Beleid. — De „Onuitroeibaren”. — De geschiedenis der Surinaamsche goudindustrie. — Uit het leven van den Nederlandschen Admiraal Pedro Louis Brion, zoon van Curaçao, grondvester van de onafhankelijkheid van Venezuela. — De West-Indische Compagnie. — Van Week tot Week. — Kunst, Kunstnijverheid en Huislijf. — Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften. I. Uit de Europeesche Pers. — II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche Pers. — Oost- en West-Indisch Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Nagekomen Berichten. — Curaçao. — Uit den Verre Vreemde. — Berichten der Afdelingen. — Mededeelingen. — Bestemd voor uitzending naar Nederlandsch-Indië. — In Nederland aangekomen verlofgangers. — Met pensioen. — Mutatiestaat van 3 tot 10 Aug. 1932.

LEEST DIT, BELANGRIJK!

Sedert 26 Mei 1932 verschijnt regelmatig elke week in het „Koloniaal Weekblad”, onder hoofd „Crisis-Steuncomité voor Ned.-Indië”, een bericht betreffende de vorming in Nederland van een crisis-steuncomité voor Indië, onder leiding van den heer Ch. J. I. M. Welter, oud-Minister van Koloniën en oud-Vice-President van den Raad van Ned.-Indië. Zooals bekend mag worden verondersteld, beoogt dit comité, waarvan ook onze Voorzitter deel uitmaakt, hulp te verlenen aan de talrijke door den crisisnood in Indië getroffen gezinnen onder de verschillende bevolkingsgroepen, door daarvoor gelden te verzamelen en deze over te maken aan het te Batavia gevestigde Centrale Comité voor steun aan werkelozen.

Het Nederlandsche comité is dankbaar voor hetgeen het voor dit doel mocht ontvangen, maar is nog lang niet voldaan, daar er, ook in Indië, in de economische omstandigheden helaas nog geen verbetering te bespeuren is, het aantal door de crisis getroffen en daar te lande nog immer toeneemt en er dus veel geld noodig is om landgenooten en inheemschen, die buiten schuld gedwongen werkeloos en dus zonder inkomsten zijn geraakt, te beschermen en te behoeden voor ondergang.

Het is daarom, dat het Hoofdbestuur andermaal een beroep doet op de afdelingsbesturen om zooveel mogelijk bekendheid te geven aan den nooddrift van zovelen in Indië en het doel van het Steun-Comité te bevorderen.

Voorts worden de leden, onder wie vele oud-Indisch gasten, die vroeger in Indië zulke voorspoedige jaren hebben gekend, jaren, welke of met pensioen beloofd zijn of waarin gespaard kon worden voor den lateren rusttijd in Nederland, aangemoedigd om voor de Indische Crisis-slachtoffers hunne bijdragen te doen toekomen aan het Crisis-Steuncomité voor Indië te 's Gravenhage, wiens giro No. is: 198000.

Ook op de giro-rekening No. 14574 van het Hoofdbestuur van de Vereeniging „Oost en West” kunnen gelden voor hetzelfde doel worden gestort of bijgeschreven.

Hoe meer ge geeft, des te vruchtbaarder kan het steunwerk in Indië zijn, maar iedere bijdrage, hoe klein ook, is natuurlijk welkom. Laat U dus niet weerhouden om, indien Uwe financiële omstandigheden U niet veroorloven een groot bedrag te geven, slechts een kleinigheid af te staan: vele kleinen maken toch immers één grootte!

Stelt niet uit tot morgen, wat ge heden doen kunt; vult dus spoedig Uw girobiljet in ten gunste van een van beide bovengenoemde rekeningen van den Rijks-giro-dienst of — wat nog beter is — verklaart U bereid, indien zulks U mogelijk is, tot wederopzeggens toe, iedere maand een bepaald bedrag voor de noodlijdenden in Insulinde af te staan. Velen in Indië, die welvaart gekend hebben, doch thans behoeftig zijn geworden en met groote bezorgdheid de toekomst tegemoet zien, zullen U er dankbaar voor zijn.

HET HOOFDBESTUUR.

Huisvesting van crisis-slachtoffers.

Onze actieve Afdeling 't Gooi heeft, in samenwerking met de Amsterdamsche Maatschappij voor Jonge Mannen een informatie-bureau ingericht in het A. M. V. J.-Gebouw aan de Stadhouderskade 7-9, bij het Leidsche boschje te Amsterdam. De bedoeling daarvan is, om vooral hen, die door de conjunctuur getroffen zijn, te helpen aan adressen van goedkope woongelegenheden, goedkope pensions, gemeubileerde huizen, verdiepingen en kamers, overal hier te lande of in het buitenland en hen alzoo in den ruimsten zin van raad en advies te dienen met betrekking tot de goedkoopste en voordeeligste wijze van huisvesting en leven in Nederland en op geschikte plaatsen in het buitenland. Spoedig zullen de zittingsuren van het informatie-bureau, dat geheel belangeloos door een oud-Indisch-gast geleid zal worden, bekend worden gemaakt. Gaarne voldoen wij aan het verzoek der Afdeling 't Gooi om in het Koloniaal Weekblad een dringend beroep te doen op onze leden om aan het Secretariaat van die Afdeling, Bisonlaan 4 te Hilversum, adressen op te geven, die voor het bovenschreven doel geschikt worden geacht.

Het ligt voorts in het voornemen van de Afdeling 't Gooi, die, zooals bekend, de Centrale vormt voor het sociale werk der Vereeniging, te trachten de mogelijkheid te openen, dat in goedkope huizen meerdere gezinnen met bescheiden middelen, een onderdak zullen kunnen vinden, wat het voordeel biedt, dat zij dan in eigen milieu blijven verkeerden.

Wij hopen van harte, dat spoedig vele adressen aan de Afdeling 't Gooi zullen worden toegezonden en dat een ieder zooveel in zijn vermogen is, krachtig zal medewerken om de Afdeling 't Gooi te steunen en aldus te bevorderen het zoo uiterst sympathieke doel om hen, die buiten hun schuld, als gevolg van den wereldcrisis, in Indië in moeilijkheden zijn geraakt, te helpen.

HET DAGELIJSCH BESTUUR.

De Jeugd en Indië.

Aan

de in Nederland verblijvende leden van „Oost en West”.

In het Koloniaal Weekblad van 23 Juni j.l. No. 25 plaatste het dagelijksch bestuur onzer Vereeniging onder bovenstaand hoofd eene aanbeveling aan de leden om met hunne kinderen of pupillen in den leeftijd van 12-15 jaar een bezoek te brengen aan de Koloniale tentoonstelling in den Haag en deze kinderen vervolgens in een kort opstel hunne indrukken te laten weergeven over dat bezoek. Zooals uit bovengenoemd No. van het Weekblad blijkt, acht het dagelijksch bestuur het belangstelling wekken bij onze jeugd voor onze gebiedsdeelen in Oost en West van veel belang en looft het ter aanmoediging van het bezoek en het maken van het opstel een tiental exemplaren van het Gedenkboek betreffende de deelneming van Nederland aan de Internationale Tentoonstelling te Parijs uit, voor de deelnemers, die de meest geslaagde opstellen zullen inzenden. Voor bijzonderheden daaromtrent moge worden verwezen naar bovengenoemd No. 25 van het Koloniaal Weekblad van dit jaar.

Namens het Dagelijksch Bestuur,
DE ALGEMEEN SECRETARIS.

Indische kinderboeken op de Indische tentoonstelling.

De tentoonstelling van Indische belletrie, die in het zijzaaltje van het hoofdgebouw der Indische tentoonstelling in Den Haag zoo vele belangstellenden trok, werd op 1 Augustus vervangen door een expositie van Indische kinderboeken. Wij zien daar niet alleen een zeer merkwaardige collectie van kinder-leesboeken, maar ook van leerboeken. De uitgevers Noordhoff, Wolters, van Goor, Dijkhoff en anderen zijn er rijk vertegenwoordigd. Oost-Indië heeft tot heel wat literatuur voor de jeugd geïnspireerd, maar ook onze West is niet vergeten. Van de Surinaamsche schoolboeken noemen wij het album „Onze West in Word en Beeld” van Herman J. Jacobs en Fred. Oudschans Dentz, welke laatste ook de inrichter is van de West-Indische afdeling dezer boeken-expositie ¹⁾, terwijl Johan Koning, de bekende Indische publicist de afdee-

Bad- en Zweminrichting „DE REGENTES”

Weimarstraat 63, Den Haag

Telefoon 332739

In de onmiddellijke nabijheid van de tramlijnen 3, 5 en 12

Moderne inrichting, voldoende aan de hoogste

eischen van hygiëne en comfort

Zwembaden • Kuipbaden • Stortbaden

Stoom- en heete Luchtbaden

Zeezout-, Dennen-, Koolzuur- e. a. Baden

— Waterbehandeling — 5167

KENNISGEVING

Het Café-Restaurant

„T GOUDEN HOOFD”

GROENMARKT — DEN HAAG

is vanaf 1 OCTOBER j.l. onder nieuwe Directie van
A. WESTERGAARD (v.h. Restaurateur R'sche Lloyd)
HEINEKEN'S BIEREN 5274

De Indische Fijnproever

kan alleen smakelijk vinden de origineele

OBLIES, (Kwee Semprong)

welke verkrijgbaar zijn in blikjes van 25 stuks à f 0.60 per blikje, van 5187

G. J. GERRITSEN

VALKENBOSCHLAAN 352, DEN HAAG — Tel. 332807

Abonneert U op:

en

Adverteert in:

Het Katholieke Dagblad van
den Haag en Omstreken

DE RESIDENTIEBODE

TORENSTRAAT 27 — DEN HAAG

Telefoon 116120

5394

Boekhandel E. NOORDIJK

BANKASTRAAT 14a — DEN HAAG

Telefoon 111434

5388

ALLE SCHOOLBOEKEN

Romans • Leesgezelschappen • Bibliotheek
Schrijf- en Teekenbehoeften

Paedologisch Instituut
VALERIUSPLEIN 11 AMSTERDAM

INRICHTING VOOR OBSERVATIE VAN
MOEILIJKE EN ACHTERLIJKE JONGENS.

Geeft na 4-8 weken observatie paedagogisch advies
aan ouders of voogden omtrent geplaatste pupillen.

Directeur: Prof. Dr. J. WATERINK.

Medisch adviseur: Prof. Dr. L. v. D. HORST.

Verpleggeld f 3.50 — f 4.50 per dag. 5108

WALDORP-RADIO

De geheele wereld in Uw huiskamer!

Vraagt onze gemakkelijke betalings-conditiën.

5346

Paul Krugerlaan 239-241, Den Haag. - Tel. 333726.

DA'S STERK ZEG!!

„Tja, kerel, zoo iets kan alleen maar in Indië gebeuren.

— „Maar à propos, hoe kom je daaraan. Ik heb er niets van in mijn courant gelezen”.

— „Logisch! Mijn zwager in Soekaboemi schreef het me of het een privé nieuwtje was, maar hij weet niet dat ik al een maand of drie Avondpost-lezer ben, en daarin vind ik alles van Indië waar jij en ik belang in stellen. Artikelen, telegrammen en short nieuws. Net een Indische courant zoo uitgebreid en volledig.

Dagelijks telegrammen en actuele artikelen.

Wekelijks een 4 pagina's groot bijblad „Overzeesche Gewesten”.

5074

„DE AVONDPOST”

MET OCHTENEDITIE

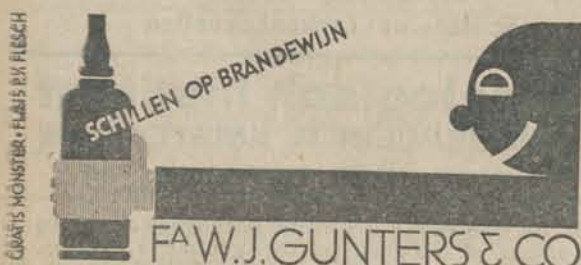
TEL. 116100*.

SPUI 39a.

Vele menschen, die zich verwonderen, waarom ze niet meer zijn dan ze zijn, hebben goede stof in zich; ze zijn energiek, volhardend en hebben voldoende kansen. Het gaat er heelemaal om, de onnuttige takken te snoeien en zijn geheele kracht te werpen op iets, dat telt. (De Zakenwereld.)

SPAART...
VOOR
UW
KINDEREN
BIJ DE
NUTSSPAARBANK
TE 'S-GRAVENHAGE

5132

FAW.J. GUNTERS & CO

5080

MEUBILEER INRICHTING „DE WONING” N.V.
LAAN VAN MEERDERVOORT 312 'S-GRAVENHAGE

SPECIALE AANBIEDING
SLAAPKAMER-AMEUBLEMENT
gepolitoerd notenhout

Driedeurige Kast

Toilet Tafel -

Lits Jumeaux -

2 Nachtkasten

Tafel en 2 Stoelen

FL. 495.--

Vraagt prospectus

- Stijlvol ontwerp -
- Uitmuntend materiaal -
- Keurige afwerking -
- Onbeperkte garantie

NERDERSCH FABRIKAAT!

5228

VAKA'S VLEESCHHOUWERIJEN

zijn zoowel in Indië als in Nederland bekend door 't leveren van le kwaliteit

Holl. Rund-, Varkens- en Kalfsvleesch tegen de allerlaagste prijzen.

Speciaal voor de rijsttafel aanbevolen:

Magere Runderlappen

à 50 cent per pond. 90 cent per K.G.

VAILLANTLAAN 99-101

TELEFOON 330214

5150

Thuisbezorging zonder prijsverhoging

ling Oost-Indië verzorgde. Van de meest bekende kinderboeken, die wij terug zagen noemen wij Menno's alleraardigst Indisch prentenboek. Verder de werken voor de jeugd van Marie van Zeggelen, mevrouw Ovink Soer, Jeanne Koning-Coeterier, A. den Hertog, waarbij wij velen, en van de besten, vergeten. Een bezoek aan deze aparte expositie van Indië in de lectuur en de literatuur van onze jeugd kan men iedereen met warmte aanbevelen.

Nederl. West-Indië.

Nadat de tentoonstelling Boek en Krant op de Indische Tentoonstelling in het Westbroekpark gedurende een zestal weken te bezichtigen is geweest heeft 1 Augustus een verwisseling plaats gehad van de belletrie na 1900, met onderwijs en kinderboeken.

Behalve de boeken uit eigen bezit had ik het voorrecht een aantal onderwijsboeken voor dat doel te ontvangen van den heer Herm. J. Jacobs, alhier, die gedurende verscheidene jaren aan het onderwijs in Suriname verbonden is geweest.

Uit den aard der zaak is de oogst over de West gering in vergelijking met die van Nederlandsch-Indië. Het was natuurlijk de bedoeling alleen die boeken neer te leggen, welke in het bijzonder op onderwijsgebied over Suriname zijn geschreven, niet de Nederlandsche boeken die daar worden gebruikt.

Het kan zijn nut hebben hierover een en ander aan belangstellenden mede te deelen. Allereerst dan over Suriname.

Op het gebied der *Geschiedenis* treffen wij aan het oude geschiedenisboekje van mejuffr. Vlier en het nieuwere van J. R. Tomson (dat alweer 30 jaren geleden is geschreven). De behoefte aan een bijgewerkte uitgave doet zich sterk gevoelen. Voorts het Kort Overzicht van de Sur. Geschiedenis van Theod. A. C. Comvalius en dat van R. Bueno Bibaz. Dan de Geschiedkundige Tijdtabel van Bueno de Mesquita en Oudschans Dentz van 1616-1925 (uitverkocht).

De *Aardrijkskunde* is vertegenwoordigd door de boekjes van J. W. Lobato en J. Abarbanel, W. L. Loth, H. Ferrier en F. Th. van Trikt, H. B. van Lummel met vervolg van H. J. van der Sluys; C. R. Frowein Jr. en het aardrijkskundig leesboek van Herm. J. Jacobs. Ook het Plantenalbum Onze West in Beeld en Woord van Oudschans Dentz en Jacobs (over Suriname en Curaçao).

Van de *Plantkunde* zien wij het boek van Tj. Nawyn en Frater Virg. Vinken (met kaart), terwijl van de *Dierkunde* het boek van G. H. van Croonenburg is neergelegd.

Op het gebied van de *Nederlandsche taal en leesboekjes* vonden een plaats de Taal oefeningen voor Surinaamsche Scholen van Herm. J. Jacobs en Julius W. Lobato (4 stukjes), Uit Onze Omgeving van dezelfde schrijvers van het 3de tot het 6de leerjaar, Ons Leeuurtje van Comvalius, en de methode van het aanvankelijk leesonderwijs aan de Surinaamsche Jeugd van C. R. Frowein en R. A. P. C. O. Ferall (met het daarbij behorende Prentenboek).

De brochure de Geschiedenis van het Onderwijs in Suriname van J. R. Tomson is mede tentoongesteld. Kinderboeken zijn er maar weinig. Wij kozen o.a. Tora bij de Trio's door Mevr. A. den Tex-Boisvain en het Aventura van een Chinees door J. J. Leys.

Van *Curaçao* is de oogst veel schaler dan van *Suriname*. Naast het verouderde aardrijkskundeboekje van H. J. Nyman zien wij de onlangs verschenen werkjes van C. P. Amelunxen: de geschiedenis van Curaçao en Frater M. Realino: Onze eilanden in West-Indië en de overige eilanden van de Caraïbische Zee, enz.

Vanzelf is neergelegd de 3de druk van het werkje *Onze West* door de vereniging Oost en West, uitgegeven van de beide gebiedsdeelen Suriname en Curaçao. Van Mr. B. de Gaay Fortman werd ontvangen: Mijn eerste, tweede, derde en vierde Spaansche Boekje door Fr. M. Gerontius van het St. Thomas College op Curaçao.

Wat de kranten betreft, zijn de oude kranten die tevoren te bezichtigen waren (waaronder de eerste krant van Suriname van 1774) aangevuld met de oudste nog bestaande krant van Suriname in het Neger-Engelsch, dat 1 Juni 1932 reeds 80 jaren bestond: Makzien vo Kristen Soema Zieli¹⁾, enkele onderwijskranten en een exemplaar van: The Curaçao Gazette and Commercial Advertiser No. 1 van 11 December 1812, printed by W. Lee, Printer to the King's Most Excellent Majesty (afgestaan door Mr. B. de Gaay Fortman).

Tenslotte zijn gebleven van de vorige uitstalling de krantenwanden van Suriname en Curaçao van het Alg. Nederlandsch Verbond, de geheele serie West-Ind. Gids van Mart. Nijhoff, de West-Ind. Kalender en de A. N. V. Kalender, terwijl bovendien opgehangen zijn kaarten van Suriname en Curaçao en de platte grond van Paramaribo.

FRED. OUDSCHANS DENTZ.

¹⁾ Zie zijn mededeeling hieronder.

²⁾ Magazijn voor de zielen van Christenmenschen. Uitg. door de Evangelische Broedergemeente (Herrnhutters).

Onze Koloniën en de Luchtvaart.

In onze koloniën en andere overzeesche gewesten, waar nog uitgestrekte gebieden op exploitatie wachten, waar nederzettingen zonder goede verbindingen op groote afstanden van de steden gelegen zijn, juist in onze koloniën zal het vliegtuig doelmatig gebruikt kunnen worden.

Nieuwe verkeersmogelijkheden scheppen nieuwe verkeersbehoeften. De nieuwe tijd met zijn nieuwe vervoermiddelen t.w. de auto en het vliegtuig, heeft dus nieuwe verkeersbehoeften te bevredigen.

Het hedendaagsche verkeersvraagstuk is, hoe deze behoefte door de doelmatigste verkeersmiddelen te bedienen; het algemeen belang brengt mede, dat door samenwerking der verkeersmiddelen: scheepvaart, spoorweg, auto en vliegtuig, de exploitatie zoo economisch mogelijk wordt gevoerd, waardoor het publiek zich op de goedkoopste wijze het snelst zal kunnen verplaatsen.

Wij zien reeds voorbeelden van deze samenwerking o.a. het postvervoer per katapult-vliegtuig van de motorschepen „Bremen” en „Europa” en het passagiersverkeer New York—Californië, overdag per vliegtuig, 's nachts per trein.

Op dit terrein opent Ned.-Indië verre perspectieven, waarbij aan het vliegtuig een ruime plaats kan worden toebedacht. Immers het vliegtuig kan met succes de concurrentie aanbinden met het minder snelle schip. De snelheid van het vliegtuig geeft het zoo'n voorsprong boven het motor- of stoomschip, dat het duidelijk is, dat trajecten, die thans in ons eilandrijk Insulinde en ook in onze

SCHRÖDER

OP DE GROENMARKT DEN HAAG

TELEFOON 1-1-6-1-7-3 5322

OPKLAPBARE WANDBEDDEN
IN HET BETERE GENRE
MET MASSIEF EIKEN OMBOUWKAST
INCL. PLAATING . . . VANAF fl. 35. —

DIVAN-BEDDEN GELAKT IN KLEUR
NAAR KEUZE MET STALEN
& GEZONDHEIDSMATRAS. &

RUSTBANKEN, GESTOFFEERD
& MET EN ZONDER BERGRUIMTE &

CLUBFAUTEUILS IN LEDER
EN CRETONNE

BIJZETMEUBELN - OUD-HOLL. STIJL

SLAAPKAMER-MEUBELN
IN MASSIEVE HOUTSOORTEN EN GELAKT.

Curaçaosche eilandengroep, met opoffering van dagen per schip worden afgelegd, weldra in uren per vliegtuig zullen worden afgevoerd.

Er zijn vele voorbeelden te noemen, die aanduiden, dat juist in onze koloniën het vliegtuig veel voordeelen aanbiedt. De natuurlijke gang van zaken zal zijn, dat in de naaste toekomst een groot aantal particuliere en verkeersvliegtuigen de Buitengewesten met de Straits en Java zal verbinden.

Hier ligt de toekomst voor den jongen man, die thans een vliegtuig leert besturen, en zoodra de conjunctuur zich weer in stijgende lijn gaat bewegen, zijn diensten aanbiedt aan onze koloniale ondernemingen.

Het moderne vliegtuig zal medehelpen den weg te banen tot herstel van den bloei van onze tropische gewesten, omdat het juist daar kan worden gebruikt, waar het een grooten voorsprong heeft op andere middelen van verkeer.

Onze koloniën zullen weldra een beroep doen op degenen, die de lucht weten te bevangen.

Indische verlofgangers en jongelieden, die plannen beramen, om in Indië hun beroep te vinden, kunnen zich het groote voordeel boven anderen verschaffen, door thans de beste aanbeveling voor zichzelf te verwerven, namelijk het vliegbrevet „A”, behaald bij de Nationale Luchtvaart School te Amsterdam, Rotterdam, Enschede of Gilze-Rijen.

Waalhaven 5 Aug. 1932.

N.V. Nationale Luchtvaart School
M. J. L. ROSMAN.

Koloniaal Beleid.

Van verschillende landen.
België en Nederland.

Aan boord van de „Baloeran”, waarmee het Belgische kroonprinselijk paar van Batavia naar Europa terugreisde, schepte zich te Port Said in een redacteur van de Brusselsche *Soir*, die gedurende de reis aan zijn blad een reeks artikelen deed toekomen, welke voor een deel gebaseerd waren op gesprekken met prins Leopold. En ook beschouwingen bevatten over het koloniaal beleid van Nederland, België en Frankrijk.

In die bijdragen wordt allereerst uiteengezet, dat het reisplan van prins Leopold hem voerde door gebieden, waar zich — hier gedurende eeuwen en ginds slechts sedert weinige jaren — de koloniale politiek van Europeesche en Amerikaansche landen ontwikkelde.

Frankrijk in Indo-China, Engeland op Malakka, de Vereenigde Staten op de Philippijnen en Nederland in Insulinde, pasten vaak uiteenlopende methoden toe, terwijl de daden der menschen en de gebeurtenissen wisselden naar gelang van de tijdsomstandigheden. Niemand zal de waarheid der stelling bestrijden, dat een natie als Nederland, geleid door kooplieden op alle wereld-zeeën, een traditie bezit, die dit land doet beschikken over een wijsheid en ondervinding, waarin Nederland's historische filosofie alles vindt wat het voor zijn geestelijke voeding behoeft.

Een jongere kolonisatie, als die van Frankrijk, moet meer onmiddellijk een beroep doen op de ervaringen der moderne wetenschap en dit land moet zijn koloniale gebieden evenzeer als laboratoria zoowel als zetel van zijn bureaux beschouwen. Verschil dus van tendenzen, die echter ondanks veel

harmonieeren, wijl de voorvaderlijke methoden op Java en Sumatra een echo vonden in Indo-China, en de universitaire en wetenschappelijke methoden van Hanoi en Saigon hun natuurlijke invloeden doen gelden in Nederlandsch-Indië. Die uitwisselingen van denkbeelden — gaat de redacteur van het Belgische blad voort — van activiteit en van conclusies, hebben nu ook spontaan plaats in aangrenzende gebieden. Een jonge kolonie, als Belgisch Congo, kan slechts nuttige lessen putten uit die voorbeelden in Oost-Azië.

De reis van prins Leopold is een nieuwe bevestiging van deze noodzakelijkheid van wederzijdsche studies en vergelijkingen.

De verschillen tusschen het Belgische koloniale gebied in Afrika en de eilanden in Nederlandsch-Azië zijn zeer groot. Maar de overeenkomsten mogen niet worden verwaarloosd. Men moet daarbij even stilstaan.

Het schouwspel van het onmetelijke Nederlandsche eilandrijk, waar men zich sinds eeuwen beperkt heeft tot het methodisch exploiteeren van Java, een deel van Sumatra, Bali en een stuk van Borneo, het grootste gedeelte van den Archipel maagdelijk en deels niet geëxploiteerd latende, moet met aandacht worden gadeslagen door een volk als het Belgische, dat gedwongen werd overal en ineens de ontginning van zijn koloniën in haar geheel te ondernemen.

De correspondent schreef in zijn slot-betoog aan boord den dag voor aankomst te Marseille, de volgende huldigende woorden:

„In de drijvende stad, door de „Baloeran” met haar 1100 opvarenden gevormd, waar het leven is geregeld door een nooit aflatende discipline, waar de Madoereesche bedienden stil hun werk verrichten, zijn merkbaar de orde, de rust, het vreedzame doch energieke bestuur die van Nederlandsch-Indië maakten de schitterende bezitting, waarvan de meeste passagiers nu terugkeeren. Denkende aan die lange reis, gedurende welke opnieuw tot uiting kwamen de groote deugden van een groot land dat wij, Belgen, te weinig kennen — hoewel het vlak naast ons is gelegen — moet de toekomst zekerder lijken. Wat Nederland heeft kunnen tot stand brengen, verricht België geleidelijk elken dag. Daardoor verschijnen de moeilijkheden eener crisis van voorbijgaanden aard, de toekomst van kolonie en moederland in een vertrouwen schenkend licht, welks schijn reeds zichtbaar is, ondanks alles”.

De „Onuitroeibaren”.

Nu ook in den Volksraad besproken.

Den 28sten Mei j.l. vaardigde de regeering een circulaire uit betreffende de afvloeiing van gehuwde ambtenaressen — niet kostwinsters. Rondschrijven dat — zooals zoo vaak het geval is! — niet het beoogde resultaat had. Daarom publiceerden sommige bladen nu schier dagelijks lijsten bevattende de namen van dergelijke vrouwelijke landsdienaren, die nog niet zijn afgevoerd. Onder het hoofd: „De Onuitroeibaren”.

Die „Onuitroeibaren” kwamen nu ook in den Volksraad ter sprake. De heer Van Helsdinger (C. S. P.) zeide daar bij de algemeene beschouwingen betreffende de begroting voor 1933 o.a. het volgende over de „onuitroeibare” gehuwde ambtenares-niet-kostwinster:

Voor de uitvaardiging van de circulaire van 28 Mei j.l. betreffende de afvloeiing van gehuwde ambtenaressen-niet-kostwinsters zeg ik der regeering gaarne dank. Maar tevreden zijn wij nog niet.

De in verschillende kranten gepubliceerde lijstjes van zulke ambtenaressen, onder den sprekenden titel: „De onuitroeibaren”, doen zien, hoezeer deze uitwas ergernis kweekt onder de ambtenaren. Wij zouden wellicht mede kunnen gaan met de reserve: dat uitzonderingen alleen worden toegelaten wanneer het dienstbelang zich tegen een dergelijke afvloeiing verzet. Wij kunnen ons dergelijke gevallen wel indenken, maar weigeren te gelooven aan de onmisbaarheid en onvervangbaarheid in het belang van den dienst van allerlei gehuwde ambtenaressen, die niet zijn opgeklommen tot de hoogste leidende functies, maar behooren tot de groep van commiezen. De arbeid van deze groep ambtenaren berust in hoofdzaak op routine, meer dan op leidinggevende kracht. En de groep die eerstgenoemden (routine) arbeid verricht kan altijd binnen eenige maanden worden vervangen. De aard van de werkzaamheden door de gehuwde ambtenaressen-niet-kostwinsters moet inderdaad beslissen, maar wat in de kranten verschijnt over den arbeid van gehandhaafde gelukkigen doet zeer ernstigen twijfel rijzen, of aan de departementschefs de bevoegdheid kan worden gelaten om over die onmisbaarheid te oordeelen. Ik vraag de regeering met klem, om den Volksraad een staat over te leggen van gehuwde ambtenaressen-niet-kostwinsters met uitvoerige toelichting, op grond waarvan zij zijn gehandhaafd en welke belangen van den dienst haar handhaving vorderden.

De heer De Dreu: Vraagt u er de portretten bij!

Tot zoover dit Indische-bureau-teekende debat.

De geschiedenis der Surinaamsche goudindustrie.

Het artikel in een der vorige nummers van het „Koloniaal Weekblad”, heeft de aandacht getrokken. Onder anderen ontvingen wij een brief van den heer R. de Jong te Utrecht, die ons nog enkele aanvullingen verzoekt op te nemen, naar aanleiding van de opzienbarende goudvondsten op het plaser De Jong in Suriname. De heer De Jong schrijft, dat juist de bewering, dat n.l. het terrein van L. Mans in dat van gebroeders L. en F. de Jong viel*), hetgeen niet juist was, omdat ze aan elkaar grensden, gouverneur Van Suypestein, met wien zij zeer vriendschappelijk omgingen, de kwestie opwierp, die voor beide partijen zooveel onaangename gevolgen heeft gehad. De opmeting van het terrein De Jong, door de regeering gelast, wees dan ook uit, dat het noordelijk gedeelte, waarover de kwestie liep en waarin de rijke goudvondsten voorkwamen wel degelijk tot het terrein De Jong behoorde en niet tot dat van L. Mans (alias S. L. Hymans), zooals dan ook in de 2e Kamer der Staten-Generaal over „het gegoochel met de kaarten” werd gesproken, waarmede de fictieve kaarten werden bedoeld om een schijnbaar bewijs te leveren. Het College verklaarde toen „de intrekking van de pacht niet gerechtvaardigd”. Een proces tot schadevergoeding van op het terrein door daartoe niet gerechtigde personen beganen goudroof in het verloop van het geding, dat ongeveer 2 jaren duurde, werd door den Hoogen Raad afgewezen op grond, dat De Jong wel de voorkeur, maar niet het recht tot wederinpachting van het terrein bezat. Door deze kwestie werd de Surinaamsche familie De Jong ten gronde gericht.

Dat Suriname en het plaser De Jong rijk aan goud is, hebben de veelvuldige groote vondsten van de laatste jaren bewezen. De laatste 4 jaren werden door onderhuurders respectievelijk 43941, 36248, 29750 en 56850 gram aangebracht en dit jaar zal wel een record worden.

Wij herstellen nog even een onjuistheid in ons kaartje. De naam Brokolonko werd verkeerd overgeschreven als Brokohanko, waardoor men meende, dat wij Brokopondo bedoelden. Dit laatste ligt aan de Suriname-rivier voorbij Bergen dal.

*) Wij haalden deze passage aan uit: Historisch Overzicht der Goudindustrie, door J. A. Polak, 1908, blz. 25.

Uit het leven van den Nederlandschen Admiraal Pedro Luis Brion, zoon van Curaçao, grondvester van de onafhankelijkheid van Venezuela.

Wordt Simon Bolivar, die 17 December 1830 op 47-jarigen leeftijd arm en verlaten stierf, en aan wien bij de herdenking in 1930, tal van artikelen zijn gewijd, de bevrijder van Venezuela, de stichter van het onafhankelijk Zuid-Amerika genoemd, den Curaçaoënaar, onzen landgenoot Philip Louis Pierre Brion, zijn medestrijder, kan men den grondvester der onafhankelijkheid van Venezuela noemen, wien Bolivar de eertitels schonk van „El magna'nimo”, „El mas liberal de los hombres”, „El mejor Amigo de America”.¹⁾ Zijn leven, goederen en gaven toch had hij aan de bevrijding geschonken van het land, waar 10 April 1882 zijn stoffelijk overschot in het nationaal Pantheon te Caracás werd bijgezet met alle eer, welke men slechts aan den grooten doode heeft kunnen schenken.

Een en ander uit zijn leven willen wij hieronder mededeelen nu het 6 Juli anderhalve eeuw geleden was, dat hij het levenslicht aanschouwde.

Brion werd op 6 Juli 1782 op Curaçao geboren uit de echtelieden Petrus Brion en Maria De Trox en den naam van Philippus Ludovicus gegeven, waarbij hij zelf, uit eerbied voor zijn vader, die uit Zuid-Brabant stamde, den naam Pierre (Pedro) bijvoegde. Deze, de eerste katholiek, die lid van den Raad der kolonie Curaçao was, had zich door den handel een aanzienlijk vermogen verworven en zond zijn zoon, die oorspronkelijk voor den handel bestemd was op jeugdigen leeftijd naar Amsterdam. Als 17-jarige jongeling sloot hij zich als vrijwilliger bij de Bataafsche Jagers onder generaal Daendels aan, toen een Engelsch-Russische krijgsmacht onder den Hertog van York bij Den Helder landde. Bij Bergen en Castricum onderscheidde hij zich reeds en werd krijgsgevangen gemaakt en naar Engeland gezonden.

Na den vrede van Amiens in 1802 keerde hij terug en vertrok naar zijn vaderland met de bedoeling zijn kennis aan te wenden om zijn vermogen te vermeerderen en nieuwe handelsbetrekkingen met Europa en Amerika aan te knopen.

Op Curaçao heeft hij zich de eerste jaren onderscheiden, toen de Engelschen meermalen beproefden te landen. Als 2de luitenant bij het corps Dragonders

Wie de Schoen past trekt hem aan in Bronkhorst goedkoopste Schoenenmagazijnen

Vlamingstraat 35
Den Haag 5581

Gedempte Gracht 3 - Theresiastraat 93 - Paul Krugerlaan 15 - Frederik Hendriklaan 234

Bruine Boxcalf Dames mollières met fantasie inzet	4.48
Dames zwarte en bruine lakmollières met cubahak (extra aanbieding) 5.75	
Dames lakriemschoentjes met slangenleer en Fransche hak	5.25
Zwarte Boxcalf Jongens mollières vanaf	2.95
Bruine Boxcalf Jongens mollières vanaf	3.45

ALLES GEGARANDEERD

Schoenmakerij en Lederhandel „De Econoom“
 Laan van Meerdervoort 570A (begin lijn 3)
DEN HAAG. TELEFOON 333706.
 JACOB GILLESSTRAAT 12 — Telef. 556022
 PRIMA SCHOENREPARATIEN
 Kwaliteit hoog. Prijzen laag. 5498
 Tevens groote sorteering School-, Acten- en
 Muziektasschen, Bagage-Artikelen, enz. enz.

512

Van der Linden's Woontechniek
 Voor 't gedistingeerde Interieur
 Meubelmakerij Behangerij Stoffeerdery Verhuizingen
VAN DER LINDEN
J. S. BACHSTRAAT 51 — UTRECHT
 Fabriek OUDENRIJN 38 — Telefoon 14819
 Vertegenwoordigers overal te ontbieden. 5162

INSTITUUT HOMMES
 BYZ. HOOGERE BURGERSCHOOL A.5 J.C.
HOOG ZAND
 TWEE GERENOMMEERDE INTERNATEN.
 PRIMA INDISCHE REFERENTIES.

5350

FIRMA LAÇET EN JANSEN - UTRECHT
KLEERMAKERIJ 5168
KEISTRAAT 5 — TELEFOON 10418
 Aanbevolen adres voor leden van „Oost en West“
 — Coupeursbezoek door geheel Nederland —

Gemeubileerde Landhuisjes te huur
 op de Veluwe, temidden
BOSCH en HEIDE
 in voor- en najaar speciaal voordeelige prijzen
 Te bevragen bij 5059
LANDGOED REFUGIUM, ELSPEET. Tel. 3

Internation. Chauffeur Mechanicienschool
DE VOOGT
 Refer. van Rijks- en Gem. Instellingen
 Vraagt prospectus Telefoon 114295
 55 Amsterd. Veerkade 55, Den Haag. Let op juist naam en adres

5009

WESSELING & Co.
ACCOUNTANCY EN BELASTINGZAKEN
LEIDEN - ST. AAGTENSTRAAT (h. Steenstr.)
 TELEF. 2092 5635

op 15 Augustus 1803 begonnen, kwam hij in 1804 tot Kapitein bij de 2de Compagnie Infanterie der Nationale Garde (Schutterij) na zijn moedig bedrijf om de Engelschen van Aruba te verjagen, waar hij de eer der Nederlandsche vlag handhaafde.

Zijn meest beroemde heldendaad verrichtte hij in 1805, toen de Engelschen onder Murray andermaal Curaçao bestookten, hun troepen hadden geland en hij, alleen met zijn manschappen der nationale garde, den vijand van den Krabietenberg, die het fort Beekenburg beheerschte, wist te verdrijven. Maar op nieuwjaarsdag 1807 viel onze kolonie in Engelsche handen en bleef dat tot 1816. Brion die toen niet op Curaçao was, heeft toen het plan opgevat, om Curaçao te heroveren, maar is daarin niet geslaagd. Hij had van zijn inmiddels overleden vader een groot fortuin geërfd en maakte met zijn schepen reizen naar de andere Antillen en Noord-Amerika, trekt met aanzienlijke ladingen naar de kustlanden, brengt proviand aan de Spaansche bezittingen, vermeestert nu en dan een gevreesd kaperschip dat de zee der Antillen onveilig maakte en verwerft door zijn voor niets terugdeinzenden ondernemingsgeest, zijn volharding, moed en geduld, dat kolossale, vorstelijke vermogen, dat hem later in staat zou stellen den naderenden bevrijdingsoorlog met den besten uitslag ten einde te brengen.

Brions heldentijdvak met een reeks van daden en krijgsverrichtingen, die hem een onverwelkbaren lauwerkroon hebben gevlochten, ligt in den bevrijdingsstrijd van het toenmalige Colombia, het hedendaagsche gebied der Venezolaansche republiek, destijds gebogen onder het juk der Spaansche overheersching, ten prooi aan binnenlandsche onlusten, door civiele autoriteiten uitgemaakt, prijsgegeven aan de willekeur van eerzuchtige bevelhebbers, arm aan godsdienst, arm aan deugd, arm aan roem, zonder uitzicht op redding, dorstende naar vrijheid. Dit arbeidsveld ontsloot zich voor Brion, toen de opstand uitbrak en 9 April 1810 het Congres van Caracas den opstand tegen Spanje officieel proclameerde. Met hart en ziel wijdde Brion zich aan den vrijheidsoorlog en aan de zijde der opstandelingen. Hij schreef in een brief aan zijn broer op Curaçao in Januari 1814 „Ik ben burger van Venezuela geworden. Ik heb dit land voor mijn vaderland aangenomen en wil voor hetzelfde leven en sterven.“

Zijn vaartuig doopte hij „El intrépido Bolivar“ en met dit welbewapend vaartuig verrichtte hij zijn eerste heldendaad in 1814, welke hem een benoeming tot kapitein in dienst van Venezuela bezorgde. Wij zullen den geheelen loop niet schetsen van den vrijheidsoorlog, welke bekend verondersteld mag heeten, maar alleen een en ander mededeelen van de daden van Brion, die een vurig bewonderaar van den libertador Bolivar was geworden.

Vóór dat Brion de vaderlandsgezinden zijn krachten steun verleende, hadden deze aan alles gebrek. Brion kwam hen te hulp met zijn aanzienlijk vermogen, zijn kennis, ervaring en bezielenden moed. Het is haast ongelooflijk, wat hij met de hem ten dienste staande hulpmiddelen verrichtte; hoe meesterlijk hij zijn geringe strijdmiddelen wist te verdeelen, en welke onwaardeerbare voordeelen hij wist te behalen. Ten koste van een groot gedeelte van zijn vermogen rustte hij een eigen zeemacht uit, maakte schepen buit, wier kostbare lading hem in staat stelde de verschuldigde soldij der huurtroepen te betalen, hield de vijandelijke zeemacht in bedwang, blokkeerde de haven der vaste kust, onderschepte de gemeenschap tusschen de bezittingen van den vijand. Met zijn corvet „Dardo“ in 1815 met een rijke krijgsvoorraad uit Engeland gekomen, bracht hij Bolivar voor Cartagena 15200 geweren, 300 sabels, 200 paar pistolen en zelfs drie drukpersen. Doch vóór de overgave van die stad had Brion met 400 soldaten, generaals en vluchtelingen tusschen de blokkeerende Spaansche schepen door de haven weten te ontvluchten en in Kingston op Jamaica ontmoette hij Bolivar. Hij bood hem 3500 geweren aan, 132000 vuursteenen, zijn bewapende schepen en krijgsvoorraad ter waarde van 250.000 gulden.

Na den val van Cartagena wist het bezielende woord van Brion den verflauwden moed weer te doen herleven en met een vloot van slechts 7 schepen en 250 man, zeilde op 30 Maart 1816 een expeditie met Brion als admiraal en Bolivar als opperleider uit Haïti voor een vernieuwen aanval op het eiland Margarita, dat in hun handen viel.

In deze derde periode van den Venezolaanschen vrijheidsoorlog, waaraan Brion zeker ten minste een half miljoen peso heeft bijgedragen, kon, met de verovering van de vesting Angostura in 1817 welke naam later in Ciudad Bolivar werd herdoopt, de zaak der onafhankelijkheid als gewonnen worden be-

schouwd en was het lot van Venezuela beslist. Toen Spanje den ernst van den toestand inzag, trachtte het den opstand te smoren, door bij decreet van 25 Mei 1816 een premie van 10000 peso uit te loven aan ieder die een der hoofden van den opstand, waaronder Bolivar en Brion, leven of dood zou inleveren. Sluipmoord moest gebrek aan militaire moed en bekwaamheid vervangen.

In 1816 vertrouwde Bolivar aan Brion een diplomatieke zending toe en benoemde hem tot zijn gevolmachtigd Minister om met de Vereenigde Staten van Noord-Amerika en Mexico een verdrag te sluiten. Met zijn uitgebreide talenkennis, (hij sprak vloeiend Nederlandsch, Spaansch, Engelsch en Fransch), was de ervaren Brion de aangewezen man.

Welk een hooge dunk Bolivar van Brion had, blijkt wel uit een brief waarin hij zegt:

„Wat Uwe Exc. tot nu toe tot stand gebracht heeft in het belang van de oprichting van de Admiraliteit, is even belangrijk als verstandig. In handen van UEd. zal onze Marine spoedig eerbied afwringen, de Admiraliteit zal degelijk worden in-

Standbeeld van Louis Brion te Willemstad, Curaçao.
 Den beroemden Curaçaoënaar Petrus Louis Brion, 1782—1821.
 Verzameling A.N.V.-Museum.

gericht en de Republiek er de voordeelen van plukken.“

Toen de slag aan Carabobo op 24 Juni 1821 een einde maakte aan de Spaansche overheersching in Venezuela en Colombia zou men hebben vermoed dat Brion in de vrijgeworden republiek een schitterende positie zou hebben aanvaard, waarop zijn groote verdiensten hem zeker aanspraak gaven. Maar Brion kende geen eerzucht, en eigenbelang; ijdelheid of hebzucht was hem vreemd. De onbaatzuchtige man schreef in 1820 aan Bolivar „dat ik niets meer dan vijf hemden bezit, want ik kan geen enkelen stuiver voor mij zelf besteden, zoolang er zooveel noodig is voor het leger.“

Brion keerde naar Curaçao terug om zijn laatste levensjaren in rust in den schoot van zijn familie door te brengen en zich verder aan den landbouw te wijden. Hij kwam 26 Augustus op Curaçao aan en heeft niet lang van die rust kunnen genieten. Reeds op 27 Sept. 1821 stierf „te 9 uur in den avond“ — volgens de Curaçaoische Courant van 28 Sept. 1821 — „de Admiraal Pieter Louis Brion, Opperbevelhebber van de Colombiaansche Zeemacht, in den ouderdom van 39 jaar, zeer betreurd door zijn bloedverwanten en allen die het genoeg hadden hem te kennen“.

Hij werd op zijn plantage „Rozentak“ ter aarde besteld.

Van zijn verscheiden wist het congres van Colombia in Cucutá vergaderd, nog niets, toen het op 13 October een decreet uitvaardigde, waarbij de post van Oppercommandant der Zeemacht van de Republiek, die toevertrouwd was aan den ijver, activiteit en het patriotisme van Admiraal Brion, werd opgeheven. Verder werd te. Aan Admiraal Louis Brion op de meest uitdrukkelijke wijze de hoogste dank gebracht voor de belangrijke diensten, die hij aan Colombia door zijn fortuin en vaderlandsliefde in de meest rampspoedige tijden van den opstand bewezen heeft. Zoolang Admiraal Brion geen anderen gelijkwaardigen rang in het leger heeft, zal hij alle eerbewijzen blijven genieten van Kapitein-

Generaal van de Marine. 3de. Het Congres draagt de Uitvoerende Macht op om aan Admiraal Louis Brion een eeresabel aan te bieden als bewijs van de dankbaarheid der Natie.

Helaas heeft hij die nimmer in ontvangst kunnen nemen.

In de kerk van den H. Augustinus in Bogotá werd 29 Nov. een plechtige lijkdienst gehouden, waarbij de President en alle grootwaardigheidsbekleeders aanwezig waren. Het leger droeg 10, de Marine 15 dagen rouw. Bolívar schreef een roerende brief, waarin de familie van zijn vriend, den weldoener, den voorrang bij alle schuldvorderingen zouden genieten. Maar van die schuld van wel een miljoen is hen nimmer iets uitbetaald.

De laatste eer welke den grooten doode werd bewezen, was voor 50 jaar, toen President Guzman Blanco, die het Panthéon National had gesticht, daarin het stoffelijk overschot van dezen grondlegger der onafhankelijkheid heeft doen bijzetten, nadat het Gouvernement van Curaçao voor de opgraving uit de vergeten, afgezonderde plek, zijn toestemming had gegeven.

De heeren W. E. Boyé, handelsagent van Venezuela op Curaçao en Tomas en Guillermo Golding, afstammelingen van Brion waren door den President in commissie benoemd om het lijk op te graven en te vervoeren. 17 September had de opgraving plaats. Het gebeente werd in een fraaie mahoniehouten kist met zilveren handvatsels neergelegd en naar de stad vervoerd in het huis waarin vroeger zijn broer Theodoor had gewoond. Zilveren naamletters prijken op de kist, die met kransen van rozen en jasmijn was gedekt. Op Woensdag 28 Sept. 1881 had de plechtigheid van het vervoer met groot ceremonieel plaats. Voorop de muziekkorpsen der Schutterij en Garnizoen. Onderofficieren van de Schutterij en Zeemacht droegen de lijkst, door de Venezolaansche vlag gedekt. Slippendragers waren de gep. kolonel Prince, den Majoor-Commandant van het Garnizoen en de 1e Officier van het oorlogsschip „Bonaire”. Alle burgerlijke en militaire autoriteiten, vereenigingen, enz., volgden in den stoet. Ds. Hamelberg hield een welsprekende rede. In de sloep van H.M. „Bonaire” werd de kist aan boord van de „Felicia” overgebracht onder het spelen van het Venezolaansch volkslied en onder het bulderen der kanonnen van het Waterfort, terwijl van de Curaçaosche forten de vlaggen halfstok woelen.

Den 13en Sept. beschikte de Gouverneur van Curaçao dat Dinsdag 27 Sept., de 100ste sterfdag van Admiraal Brion als een Zondag zou worden beschouwd, op gouvernementsvaartuigen, gebouwen en forten de vlag zou worden geheschen, het plein aan den Waterkant Overzijde den naam „Brionplein” zou worden gegeven, en daarop een gedenksteen geplaatst te zijner eere, terwijl bij de onthulling van dien steen het Waterfort 19 saluutschoten zou lossen.

Zoo werd deze Curaçaonaar, waardige zoon van den Nederlandschen stam, voor 50 jaren geëerd.

FRED. OUDSCHANS DENTZ.

Litt. Admiraal Pedro Louis Brion, 1821—1921, door P. A. Euwens O.P. West-Ind. Gids 1921/2, 3de jrg. 4de dl.

Eigen Haard. 1882.

1) Den voornaamsten beschermer, den grootsten weldoener der menschen, den besten vriend van Amerika.

De West-Indische Compagnie.

Het feit van de oprichting van de West-Indische Compagnie op 3 Juni 1621 voert ons terug tot een tijdperk in Neerlands verleden van groote expansie en roemrijke daden door ons voorgelacht. Tot de jaren, waarin Neerlands vlag in alle werldeelen wapperde en de grondslag werd gelegd voor koloniaal bezit, te omvangrijk voor een kleine natie, die dat allengs dan ook zag afbrokkelen.

Helaas kan niet al het verlies worden toegeschreven aan een machtig vijand, die zich van onze bezittingen wist meester te maken, tal van verloren posten moesten op lauwheid, onverschilligheid, gebrek aan fierheid en ondernemingsgeest in het debet van het koloniaal grootboek worden vermeld.

Verzuimde koloniën, verloren glorie mogen wij Brazilië en de Kust van Guinea noemen, die een donkere schaduw werpen in het licht der vaderlandse historie. Aan de West-Indische Compagnie verbinden wij de namen van Brazilië, Nieuw-Nederland, Demerara, Essequibo, Berbice, Tobago of Nieuw-Walcheren, de Kust van Guinea, en om het laatst te noemen wat ons van de erfenis nog over is: De West en wel Curaçao met de eilanden St. Eustatius, Saba en Sint Maarten en Suriname. Alleen de gewesten in Amerika bleven gespaard voor verlies en zijn lange jaren zorgenskinderen van Nederland geweest. Suriname, eenmaal bloeiend en welvarend, is noodlijdend, al vele jaren. Wie en wat zal dat gewest redden? Curaçao is na lang sukkelen en slapen, gewekt tot leven en bloei. De kleine eilandjes

VOOR AL UWE REIZEN	
Reisbureau LISSONE N.V. AMSTERDAM Leidschestraat 5	Reisbureau LINDEMAN N.V. DEN HAAG Groenmarkt 22
— N.V. Ned. Ind. Reisbureau LISSONE-LINDEMAN —	
BATAVIA-CENTRUM: Rijswijkstraat 2	SOERABAYA: Simpang 4
GENUA Off. Informazioni C.I.T. Stazione P. Principe	PARIJS „EXPRINTER” 26 Avenue de l'Opéra
Marseille Boulevard Dugommier 61	Marseille Boulevard Dugommier 61

tellen, behalve Aruba, bijna niet meer mee. Ze slepen een sukkelend bestaan voort.

Nauw verbonden aan de W.-I.-Comp. was de in Antwerpen geboren Willem Usselinx, de promotor, die echter niet eerder dan 1621 slaagde, toen het 12-jarig Bestand geëindigd was en er geen beletselen meer voor afbreuk aan Spanje bestonden. De Staten-Generaal verleenden dan op genoemden datum voor 24 jaren een octrooi, dat in zijn hoofdtekken tot aan het einde der 18de eeuw niet is veranderd geworden en dat zoowel de inwendige organisatie, als de verhouding tot den Staat regelde.

Het doel van deze Compagnie was breed gedacht, groot van opzet. Het monopolie van allen handel en scheepvaart verkreeg zij voor genoemd tijdperk op de Oostkust van Afrika, tusschen den kreeftskeerkring en Kaap de Goede Hoop, op geheel Amerika behalve op het deel der Oostkust benoorden de Zuidpunt van New Foundland en op de ontdekte of nog te ontdekken „Austraalsche Zuyderlanden”, die tusschen de Kaap de Goede Hoop en de Oostpunt van Nieuw Guinea waren gelegen.

Niet alleen mocht zij in die landen handel drijven, maar ook bezittingen verwerven, tractaten sluiten met de inlanders en krijg voeren, kortom, alle soevereiniteitsrechten uitvoeren. Maar het handelslichaam stond onder toezicht van de regeering. Overeenkomsten met inlandse hoofden aangegaan, moesten in naam der Staten-Generaal worden gesloten en aan deze medegedeeld. Ook geschiedde benoemingen van Gouverneurs-generaal door de Staten-Generaal.

Zonder strijdvoeren kon dit handelslichaam niet bestaan. In Oost-Indië behoorde het meeste land aan inlandse potentaten, in het gebied waarover de W. I. Compagnie zou werken, grootendeels aan Spanje. Met handeldrijven kon men er niet komen. Er was alleen iets te verdienen met verovering en kaapvaart. Daarom stelden de S.-G. de noodige troepen ter beschikking van de Compagnie, op haar kosten, terwijl in geval iemand — en men bedoelde hier natuurlijk den Koning van Spanje of een andere Europeesche mogendheid — de Comp. zou beletten van dit octrooi gebruik te maken, de Staten-Generaal nog 16 oorlogsschepen en 4 jachten te harer beschikking zou stellen, mits de Compagnie een evengroote scheepsmacht in zee bracht. Men zou dus met 40 oorlogsschepen beginnen. Den admiraal van de vloot benoemt de Staten-Generaal, die het doel van elke expeditie zouden aangeven.

De eerste 8 jaren genoot zij vrijdom van inkomende en uitgaande rechten.

Wat de financiën aangaat, het kapitaal zou 7½ miljoen bedragen, waarvan de Staten een miljoen subsidie toezegden, tot de helft van welk bedrag zij als aandeelhoudster zou gelden. Om het geheele land in deze onderneming, een „gemengd bedrijf”, te betrekken, verdeelde men de maatschappij in 5 kamers: Amsterdam, dat 1/3 aandeel nam, Zeeland, dat 2/9, de Maas, het Noorderkwartier (Noord-Holland) en Friesland met Stad en Lande (Groningen), die ieder 1/9 aandeel hadden. De Kamers kregen kantoren in de voornaamste steden als Amsterdam, Middelburg, Vere, Vlissingen, Rotterdam, Delft, Dordrecht, Hoorn, Enkhuizen en Groningen. Het bestuur van dit logge lichaam, het college van „bewindhebbers” bestond uit 74 personen, en wel in Amsterdam 20, in Zeeland 12, in de andere Kamers ieder 14. Deze werden door den plaatselijken magistraat uit de participanten gekozen. De gelden door de ingezetenen geteekend, werden in hun eigen stad tot aankoop en inrichting van schepen, het bouwen van pakhuizen en kantoren gebruikt. Zoo kwam het leven en bedrijf — daar bovendien de schepen der Compagnie weer in haven van afvaart binnenliepen, ook van de „retouren”, een evenredig deel door elke Kamer werd verkocht — der Compagnie aan dezelfde bevolkingsgroep ten goede, die haar daartoe de middelen had verschaft. De centrale leiding berustte bij een college van 19 personen, dat beurtelings in Amsterdam 4 jaren en in Middelburg 2 jaren zetelde. Amsterdam vaardigde 8, Middelburg 4 en elk der andere Kamers 2 leden af. De Staten-Generaal benoemde het 19de lid. Dit college was het beroemde college van Heeren XIX.

De Compagnie stelde zich voor den oorlog naar Amerika over te brengen, buit op den vijand te behalen, hem zijn kolonies te ontveldigen, cultures, landbouw en handel tot bloei te brengen, nieuwe afzetgebieden te openen, zelf kerstening van Indianen ter hand te nemen.

De ontzaglijke krachtsontwikkeling van de W.-I.-Comp. waarnaar duizenden in den lande reikhalzend hadden uitgezien, moge wel blijken uit het feit, dat van 1622 tot 1636 niet minder dan 547 schepen, groot en klein ter waarde van f 6.710.000 op den vijand veroverd werden, terwijl de ladingen der schepen, zoomede de in Brazilië gemaakte buit bij verkoop in Nederland ruim 30 miljoen gulden oprachten. In genoemde jaren werden daartoe dan ook ruim 800 vaartuigen met 67.000 matrozen en soldaten bemand, ten oorlog uitgerust en dat op een bevolking van wellicht niet meer dan 1½ miljoen

Poort van het West-Indische Huis.
(Voormalige Voetboogsdoelen, Singel)
Zetel der W.-I.-Compagnie No 1674

Naar de teekening van H. P. Schouten in den atlas Splitgerber.

BENS

DE GOEDKOOPE KRUIDENIER

VAN ZEGGELENLAAN 107 - TEL. 119222

DEN HAAG

5130

VRAAGT PRIJSCOURANT - AUTOBESTELDIENST

D. VAN DER LAAN
'S GRAVENHAGE

LOOD- EN ZINKWERKEN

SANITAIRE INSTALLATIES

ZEESTRAAT 94

5128

— TELEFOON 180557 —

zielen! Maar vele vreemdelingen uit allerlei landen van Europa namen in dit geweldig bedrijf deel.

De dividenden stegen tot 20, zelfs tot 50 pct. Bij haar oprichting had de W.I.C. reeds eenige door Nederlanders bezette posten aangetroffen, factoirjen, welke als steunpunten voor den handel dienden, somtijds van een klein verdedigingswerk voorzien, zooals aan de kust van Guinea, aan de Amazone, in verschillende deelen van Guyana (reeds in 1613 was er een factory te Paramaribo), op sommige Westindische eilanden, in Nieuw-Nederland, enz.

De eerste jaren van de Compagnie waren slecht. Eerst Piet Hein zou met zijn verovering van den zilverbloot op 8 Sept. 1628, welke een winst van 14 miljoen gulden opleverde, de bron van inkomsten doen vloeien en zijn naam voor het nageslacht onsterfelijk maken.

Wij zullen niet een voor een al de veroveringen hier opsommen en behandelen, in de lotgevallen van de Compagnie alleen vermelden, dat ze, toen haar octrooi in 1645 afliep, feitelijk al noodlijdend was. Het octrooi werd in 1647 voor 25 jaren verlengd. Een poging om met de O.I.-Compagnie verenigd te worden, mislukte.

De kaapvaart waaraan zij zelf veel te danken had gehad, deed op haar beurt talrijke bezittingen verloren gaan en toen Suriname als laatste Nederlandsche verovering in het gebied der Compagnie kwam, waren haar bezittingen in Amerika tot Curaçao met Aruba en Bonaire, Essequibo geslonken, daar Cayenne eenige jaren vroeger door de Franschen genomen was. Ook in Afrika had zij enkele verliezen te boeken en na eenige verlengingen van het octrooi werd zij 1 Januari 1675 ontbonden. Een tweede West-Indische Compagnie, thans met een kapitaal van 6 ton zou nu een zuiver handelslichaam worden, doch werd in werkelijkheid een soort holding-compagnie, een bureau voor handelsconcessies, die aan particulieren tegen vergoeding verlof gaf handel te drijven in haar aanmerkelijk ingekrompen gebied. Het aantal bewindhebbers werd tot de helft teruggebracht, het college van Heeren XIX in dat van X veranderd.

Zelfs Suriname, in 1682 voor f 260.000 gekocht, werd aan de stad Amsterdam en de familie Van Aerssen in eigendom afgestaan. Zoo sukkelde men

Het West-Indische Buitenhuis
Zetel der W.-I.-Compagnie 1647—1674

Foto Sternbergh.

verder, totdat zij in 1795 werd ontbonden en haar nalatenschap aan koloniën aan den Staat verviel.

De eerste Compagnie hinkte op twee gedachten. Zij kon geen handel drijven zonder oorlog te voeren, doch zij voerde oorlog, alsof deze een handelsonderneming was en derhalve faalde zij in beide opzichten. De tweede Compagnie heeft minder goed en meer kwaad gedaan. Zij ontplooidde nimmer een krachtige werkzaamheid en verviel allengs tot een onbekwaam en ondeugdelijk tweeslachtig koloniaal bestuursapparaat.

Maar er is nog een andere zijde aan al het verloren koloniaal gebied en wel als men aan Afrika denkt, waar de W.I.-Compagnie vasten voet heeft gehad aan de Afrikaansche stranden aan de monding van de Congo, tot omstreeks Benguela. Indien dit bezit gehandhaafd was, zou het Nederland zeggenschap hebben gegeven over meer dan de helft van den thans bekenden Congo-Staat, een bezit — zegt l'Honoré Naber in Onze Vloot van Mei 1931 — dat heel Afrika bezuiden de linie had kunnen ontsluiten voor den Nederlandschen stam, wanneer wij het oog op de Kaap gevestigd houden, vanwaar de Boeren met hun taal reeds zijn doorgedrongen tot diep in Afrika. Rhodesië grenst aan de Belgische Congo. Zuid-West Afrika, Oost-Afrika, Togo en Kameroen, eenmaal woestijnen van Bismarck genoemd, namen de Duitschers na 1871 als laatste vrije plekken in Zuid-Afrika in bezit, toen in Nederland onze laatste kolonie in Afrika op de goudkust werd prijs gegeven.

Wanneer Nederland kolonisators en scheppers als Rhodes had bezeten, die met scherpen blik en doorzettingsvermogen, door de natie gesteund, met diep geloof aan eigen kracht aan de toekomst hadden gedacht, en geboden gelegenheden hadden gegrepen,

inplaats van door verdeeldheid, tegenwerking, gebrek aan zelfvertrouwen en lauwheid welke onze natie zoo dikwerf hebben ontsierd, het koloniaal gebied te verwaarloozen, op te offeren en te „verzuimen”, dan zou de Dietsche stam in een koloniaal rijk hebben gewoond, dat de British Empire zou hebben geëvenaard.

Wat ons in Amsterdam aan de West-Indische Compagnie herinnert zijn het voormalige W.I. Huis en het voormalige W.I. Buitenhuis, beide nog onder de historische gebouwen van Amsterdam tellend. Aanvankelijk gehuisvest op de Heerenmarkt in een huis, dat oorspronkelijk vleeschhal was (waaraan de steenen ossekoppen in den voorgevel nog herinneren) huurde de tweede W.I.C. de Voetboogdoelen op het Singel.

Het groot en hecht pakhuis op den noordelijken hoek van Rapenburg tegenover de Kalkmarkt in 1642 opgetrokken, heette het W.I. Buitenhuis, in welks frontespiegels het monogram der Compagnie was uitgehouwen, n.l. de dooreengeslingerde letters G.W.C. (Geotroyeerde W.I.-Compagnie). Daarin werd in 1647 de zetel der Compagnie verplaatst om, zooals boven gezegd, later in de Voetboogdoelen te worden overgebracht. Het huis op Rapenburg werd in 1657 tot logement ingericht en bekend onder den naam Nieuwe Zyds Heerenlogement, welke bestemming het tot 1825 behield, toen het door de Hersteld Luth. Gemeente aangekocht en tot weeshuis en oude mannen- en vrouwenhuis werd ingericht. In het W.I. Buitenhuis werd later het Koloniaal Etablissement gevestigd tot 1913. Eerst verhuurd aan de Ned. Handel Maatschappij, werd het pakhuis in 1916 aan het departement van Financiën overgedragen, waaronder het thans nog behoort.

FRED. OUDSCHANS DENTZ.

Van Week tot Week.

Van Maandag 1 tot Zondag 7 Augustus.

De verjaardag van H. M. de Koningin-Moeder werd ook in Indië als elders feestelijk gevierd.

Woensdag den 3den dezer werd te Den Haag het Nationale Padvindderskamp door Z. K. H. Prins Hendrik officieel geopend. Behalve de meer dan 3000 padvindders uit alle deelen van ons land, waren nog aanwezig een afdeeling van Schotsche Scouts, met pijpers (doedelzak bespelers) en trommen, een afdeeling Deensche, Engelsche en Duitsche en een delegatie der Hongaarsche Padvindders.

Bij den Volksraad is ingediend een aanvullende begroting voor de afdeeling Landbouw tot verhooging van hoofdstuk II ten behoeve van den Landbouwvoorlichtingsdienst, den Dienst van het Boschwezen, Nijverheid en Handel.

In de Memorie van Toelichting wordt o.a. verklaard, dat de regeering in verband met de vermindering van het volksinkomen het, niettegenstaande de noodzaak van uiterste bezuiniging, haar plicht acht naar vermogen mede te werken aan bestrijding der werkloosheid onder de Inheemsche bevolking.

Verder is een aanvang gemaakt met de Algemeene Beschouwingen over de begroting voor 1933 in tweeden termijn, waarbij o.m. de heer Thamrin een voorstel indiende dat een verbod beoogt van

Het West-Indische Huis te Amsterdam

Later Nieuwe Zijds Heerenlogement; daarna oude Mannen- en Vrouwenhuis.
Uit den atlas Fouquet.

combinatie van meerdere hoofdamtensbe- trekkingen. Voorts werden verschillende mo- ties ingediend omtrent het kiesrecht, de con- vooibelasting, de marine- en onderwijsbegroo- ting.

In den Volksraad heeft de heer Thamrin medegedeeld, dat de door de regering in haar antwoord op de Algemeene Beschouwingen afgelegde verklaring geen aanleiding gaf om de doelstelling van de nationale fractie te wijzigen.

De totale bezuiniging van de eventuele doorvoering van alle door de leger-politiecommissie voorge- stelde maatregelen wordt getaxeerd op f2.009.500.

Het legerbestuur in Oost-Indië heeft de volgende be- zuinigingsplannen, beoogende opheffing van ver- schillende afdelingen en korpsen goedgekeurd.

1. Het aantal eskadrons cavalerie wordt tot 4 teruggebracht.

2. Een afdeling artillerie wordt opgeheven; zal worden teruggekeerd tot de oude formatie van de artillerie.

3. De infanterie wordt teruggebracht tot 4 regimenten, elk bestaande uit 4 bataljons, waar- van 2 bestemd worden voor politie- en mare- chaussee-diensten.

4. Opgeheven wordt 1 divisiestaf.
Overcompleet komen door bovenstaande maat- regelen: 1 generaal-majoor, 2 kolonels, 2 luit- nants-kolonels der infanterie, 1 luitenant-kolonel der cavalerie, 1 luitenant-kolonel der artillerie en een aantal kapiteins en luitenants van ver- schillende wapens.

Men vraagt zich af, of bij al die vreugde over bezuinigingen op de weermacht, niet geheel uit het oog verloren wordt de werkloosheid die zij veroorzaken.

Het verluidd, dat de plannen tot reorganisatie van het Europeesche binnenl. bestuur in de Vorstenlan- den zullen worden onderworpen aan het oordeel van den minister van koloniën, daar de hervor- ming in de Vorstenlanden wordt beschouwd als een onderdeel van de algemeene bestuurshef- vorming; afgezien nog van andere gevolgen.

Men meent te weten, dat de regering de instelling overweegt van een commissie van onderzoek naar de ambtelijke formaties en de departemen- tale organisatie.

De gelegenheid voor dienstneming door gepension- neerde militairen bij de politie is voortaan uitgesloten in verband met de promotiekansen bij het politiecorps.

Uit een door den dir. van financiën gehouden rede blijkt dat sedert de samenstelling van de begroo- ting de daling van de landsmiddelen zich op aanzienlijke wijze heeft voortgezet, zoodat, waar oogenschtijnlijk een speling van f 25.000.000 was, zulks thans niet langer het geval is.

Tegenover een raming van de inkomsten ad. f 330.000.000 kan aan de hand van de tot dusver beschikbare gegevens, de opbrengst van de lands- middelen, met uitzondering van den tabaks- accijns, becijferd worden op f 260.000.000.

Een onderzoek, ingesteld door de arbeidsinspectie naar de werkloosheid onder de Inheemsche hoofd- arbeiders, te Semarang, Djokjakarta en Soera- karta, toonde aan, dat hun aantal circa 400 be- droeg, terwijl geschat werd, dat ruim 90 % der Inheemsche scholieren, afgeleverd door de cur- sussen in de jaren 1930 en 1931, geen werkkring vond.

Sinds 1927 zijn de kosten voor levensonderhoud van een Europeesch gezin met 26 pct. gedaald, die van een Inlandsch gezin met 51 pct. Het ver- schil is te verklaren door de rijstrijzen, welke bij het levensonderhoud van de inheemschen een overwegende rol spelen. De voedingskosten voor een Inlandsch gezin zijn thans practisch gelijk aan die voor een dergelijk gezin in Britsch Indië.

Er wordt gemeld dat het Steuncomité voor Inlandsche werkloozen te Soerabaja (de P. P. I., een onder- deel van de P. B. I.) aanvankelijk een regeling terzake van de werkverdeling met het plaatse- lijk steuncomité aanvaardde, doch de definitieve beslissing op de lange baan schoof. Den 1sten Aug. j.l. ontvingen de Inlandsche steun- trekkers geen steun van de P. P. I., hoewel be- kend was, dat ongeveer f 6000 pas was ontvan- gen aan subsidie van de gemeente en van het Merapi-Comité. Op last van het Centraal Comité is thans de P. P. I. uitgeschakeld terwijl het plaatselijk comité de steungelden aan de In- landsche werkloozen uitbetaalde. Wat er met die f 6000 en de P. P. I. gebeurde, weten wij nog niet.

Het hoofdbestuur van den Inlandschen Pandhuisbond besloot een vertegenwoordiger te zenden naar de Internationale Arbeidsconferentie te Genève. Tevens wordt een groote actie over geheel Ned.- Indië voorbereid. Slecht Westersch voorbeeld doet het Oosten slecht volgen.

De werkzaamheden in verband met de rand-kolonisatie

zijn stopgezet, daar de gouverneur van Sumatra's Oostkust een afwijzend standpunt inneemt. De zaak wordt thans overgelaten aan de beoor- deeling door de regering. De aftelling op de knopen van het nieuwe bureaucratische vest, bracht, naar het schijnt, een „neen“.

De Siameesche kroonprins en zijn echtgenoot zijn 4 dezer te Batavia aangekomen en zouden hun opwachting maken bij den G. G. en daarna door- reizen naar Bandoeng. Van daaruit zal een reis over Java en Bali worden ondernomen.

Men vraagt zich af, of ter betrokkenen plaat- sen wel voldoende gerealiseerd wordt welke zéér groote uitgaven zulke hooge bezoeken ver- gen van de conventioneel verplichte of uitgeo- noodigd-hebbende gastheeren; vooral wanneer, zooals in eene vorige periode, zulke bezoeken geen zeldzaamheid waren. Zou ook hier niet „bezuinigd“ kunnen worden?

Berichtgeving hoofdzakelijk ontleend aan Aneta en de N. R. Ct.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvljht

Bali nog steeds in het brandpunt.

Zeer waar is hetgeen de, door den Ned.-Indischen Archipel reizenden journalist, J. A. Houbolt, onlangs schreef in het „Kringnieuws“ van den Kunstkring te Soerabaja, als aanhef van een „inleidend woord“ bij een door hem aldaar georganiseerde expositie van nieuwe en oude Balische kunst en kijnstnijver- heid, onder het opschrift „Nieuwe Banen“:

„De literatuur over Bali is in den loop der laatste decennien stil aan zoo omvangrijk gewor- den, dat men zich met verbazing gaat afvragen of het dan mogelijk is in dit „last: paradise“ tel- kens weer nieuws te ontdekken? Wie echter het geluk heeft gedurende langeren tijd op dit eiland-der-vele-goden te vertoeven en er het schier oneindig rijke, veelfacetige leven gade te slaan, die zal zich veelmeer verwonderen over het feit dat er zoo verbijsterend veel nog... niet be- schreven werd.“

„Inderdaad Bali, het Balische volk, biedt op het meest uiteenlopend gebied, zoowel econo- misch als sociaal, zoowel technisch als artistiek, zulk een verrassende rijkdom, zulk een bewon- derenswaardige organisatie, zulk een breed en diep kunnen, dat het werk, hetwelk dit alles zou samenvatten, nog geschreven worden moet.“

Deze betrekkelijk kleine tentoonstelling, waartoe het materiaal door den deskundigen verzamelaar met liefde en zorg was bijeengegaard, heeft in Indië grooten indruk gemaakt; van alle kanten kwamen er kenners en liefhebbers kijken, roemden de fijne kunstuitingen en waren er tuk op ze te bezitten. Binnen een week tijds was er dan ook voor meer dan f 1500 verkocht.

Zooals schrijver opmerkt, kwamen daarbij twee eigenheden van het zoo bij uitstek belangwe- kende Balische volk naar voren: „in de eerste plaats een sterk uitgesproken schoonheidsdrang, die mannen, vrouwen en kinderen bezielt, welke voert tot uitingen op het gebied van architectuur, beeld- houwkunst, schilderkunst, interieurkunst, maar ook op het gebied van muziek, toneel, dans en litera- tuur, die terecht de bewondering hebben van alle kenners over de gansche wereld.“

En daarnaast: „de van-zelf-sprekendheid, de arge- loosheid en de bescheidenheid, waarmee de meest subtiële kunst voortgebracht en aangeboden wordt“

„Een Baliër, die een wijle zijn akkerwerk laat liggen om op de wanden van zijn dorpsstempel mee te arbei- den aan die fraaie reliëfs, die ziet in deze beide wijzen van werken niets anders dan inderdaad slechts werk; het één is niets meer waard dan het ander — ook dit juist is zoo ontroerend schoon — zoowel de eene, als de andere arbeid, geschiedt in dienst der Goden.“

„Naast de oude kunst, waartoe „de inspi- ratie geput is uit het zoo dicht bevolkte pantheon van het eiland, waar de door de Hindoes gebrachte godheden hun rechtmatige plaats te deelen hebben met de oer-oude Balische goden“, viel er op deze tentoonstelling ook moderne kunst te bewonderen.“

Bij het artikel van den heer Houbolt zijn een paar foto's, niet zeer duidelijk gereproduceerd. Ten eerste een zéér fijn biddend vrouwfiguurtje, gevoelig uit hard hout gesneden. Hoe aandoenlijk is den vol- komen overgave in het *frêle* lichaampje met de neergeslagen oogen en de voor de borst gevouwen handjes uitgedrukt! Stelt dit beeldje ook ééne dier goden of der helden uit de groote epen: Rama- jana en Mahabarta voor?

Wij zijn 't niet eens met den schrijver, waar hij zegt:

„De niet weg te redeneeren verslaving van het reli- gieuus gevoel onder de Baliërs van heden, bracht de beeldhouwers er toe naast hun geliefde goden ook den

Iederen Woensdag Luchtmail naar Ned.-Indië!

mensch te gaan uitbeelden, zooals zij deze rond zich zien“.

Want de weergave van zulk een biddend vrouwtje als dit, is voor ons juist een zuivere uiting van religieus gevoel, zij 't dan ook in een anderen, maar niet minder diepen vorm dan vroeger.

Men moet zich dan ook ten eerste er over ver- heugen, dat geschreven kon worden:

„Plots zag men daar dan in verre en stille dessa's een *nieuwe kunst opbloeien*, zuiver Balisch, geïnspireerd door oeroude vormen, doch, naar zijn profane karakter, dus iets onge- kends. En... vaak iets ongekend schoons. Men treft onder deze nieuwe, uit fraai licht hout gesneden, beelden een zuiverheid van stylee- ring, een teederheid van vorm, een facineerende expressie aan, welke den beschouwer treffen als iets zeer bijzonder waardevols.“

Op schildergebied doet zich daar hetzelfde, ver- blijdende verschijnsel voor. Vroeger zag men steeds dezelfde oude voorstellingen uit hun godenwereld, ofschoon telkens weer anders weergegeven, doch thans beginnen zich in verschillende plaatsen op Bali, teekenaars en schilders toe te leggen op de weergave van de tastbare wereld om zich heen b.v. van: de *sawah*, het oerwoud, het tempelfeest, het hanegevecht, de moderne profane *Djonger* (de volks- dans op het tweede plaatje bij het artikel afgedrukt) enz., en... zoo schrijft de heer Houbolt:

„Ook hier werd als met tooverslag een nieuwe kunstgeboren, die reeds thans, zoo jong als zij is, voerde tot ontroerend schoone uitingen. Meer dan bij de beeldhouwkunst, moet men deze schilderijen echter *leeren zien*.“

Op deze belangrijke tentoonstelling, waar 't dus mogelijk was vergelijkingen te trekken tusschen de oude en de nieuwe kunst van Bali, waarbij natuurlijk niet altijd het nieuwere de voorkeur verdiende, was ook een plaats ingeruimd voor simpele gebruiksvor- werpen der bevolking, „om te doen zien hoe daar zelfs in het kleine, veelal bij andere volken weinig geachte voorwerp van de dagelijksche doening, schoonheid wel degelijk tot uiting komen kan.“

Gelukkig mag het verschijnsel genoemd worden, dat thans in Nederlandsch-Indië, zoowel onder de Europeanen als onder de inboorlingen meer belang- stelling wakker wordt voor deze en dergelijke uitingen van volkskunst.

De heer Houbolt schrijft ons, dat hij nu op Bali bezig is voor tentoonstellingen in de verschillende andere kunstkringen op Java en ook voor het Java- instituut, voorwerpen te verzamelen. Wij hopen t.z.t. ook de verslagen hiervan te mogen ontvangen.

En moge eerlang ook in Nederland zulk een mooie expositie tot stand komen!

Wat betreft de literatuur over Bali zouden wij hier de aandacht willen vestigen op een, onlangs bij de *Librairie Plon*, te Parijs, verschenen boek van de bekende Hollandsch-fransche schrijfster onder den pseudoniem *Claude Eyland: L'île en Transe*.

Evenals bij de film van Roosevelt speelt zich hierin een roman af onder Baliërs op hun „*Goden- eiland*“, waarbij nu echter ook een jeugdige, daar vertoevend Deensch schilder een kleine rol vervult.

Stellig zal dit boek niet nalaten vooral in den vreemde de reeds groeiende belangstelling voor Bali te vermeerderen.

De schrijfster heeft op knappe wijze de door haar opgedane volkenkundige kennis, o.a. van hane- gevechten, lijkverbranding *mabéla* en *poepoetan*, (weduwe- en zelf-offering), aangevuld met per- soonlijke ervaringen en indrukken, weten te verwerken. Maar, evenals in bovengenoemde film, lijken ons de geschilderde toestanden en den samen- loop van omstandigheden minder waarschijnlijk toe. Maar daarom zal men opmerken, is 't ook een *roman*, die de leeken-lezers moet boeien!

Zeer opmerkelijk en wel waarschijnlijk is hetgeen de schrijfster in haar *Avant-propos* verhaalt, van hoe zij bij haar aankomst, na een stormachtige overtocht van Soerabaja, op Bali in de „soos“ uitrustende, een gesprek opvangt tusschen twee Hollandsche ambte- naren daar gehouden, die al héél weinig besef hebben van Bali's schoonheid, zoowel wat natuur als kunst betreft en na enkele jaren van ver- veling op dit „Paradijs“, hard terugverlangen naar een Europeesche wereldstad met hare „hartverhef- fende“ verstrooiingen!

Dezulkten zullen óók door de lezing van een boek als dit niet bekeerd worden, wat echter niet weg- neemt, dat het voor menigeen een aantrekkelijke lectuur zal zijn.

Vlechtwerk-Tentoonstelling.

De speciale Vlechtwerk-Tentoonstelling, welke „Boeatan“ thans, in Heulstraat 19 te 's-Gravenhage, houdt, trekt terecht veler belangstelling.

**VOORLICHTING en BIJSTAND in ALLE
FISCALE AANGELEGENHEDEN**
J. A. MONOD DE FROIDEVILLE
BELASTINGADVISEUR 5615
Wijnstraat 91. Tel. 54780. Rotterdam
Van 7-9 u. namiddag te **CONSULTEEREN**
te 'S-GRAVENHAGE, Juliana van
Stolberglaan 125 — Telefoon 770471 —

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschr.

I. Uit de Europeesche Pers.

De huidige chaos.

N. h. i. van het *Soer. Hbl.* (29/6, 3de bl. „Alg. Commercieel Overz.“, B.) is de kwestie der oorlogsschulden niet de eigenlijke oorzaak van de huidige diepe werelddepressie. Op een spoedige verbetering van den wereldtoestand is echter niet te hopen, tenzij in de komende maanden groote oogstmislukkingen plaats vinden, welke het algemeen aspect plotseling grondig wijzigen. Mislukt de conferentie te Lausanne, dan kan men aannemen, dat bij tal van volken het vertrouwen in een conferentie voor goed zal zijn verdwenen; de volken zullen dan hun eigen lot in handen nemen en revoluties zullen uitbreken. De stimulans voor een verbetering op de wereldmarkten kan alleen komen van een aanzienlijke vermindering van kapitaals- en consumptie-goederen, waardoor het wereldprijsniveau zou moeten stijgen; dat is de spil, waarom alles draait. Wij zitten in den huidige chaos, omdat er maar raak is geproduceerd, zonder eenig plan of zonder eenige leiding, terwijl onze wereldgemeenschap in feite slechts één organisatie is. Er bestaat helaas nog niet het minste vooruitzicht, dat die leiding er binnen afzienbaren tijd wel zal komen. Bij gebreke van die leiding zullen wij, indien inderdaad de wereldconjunctuur zich gunstiger ontwikkelt, eenvoudig op een nieuwe crisis aanstevonen; men zal weer precies dezelfde fouten maken als in het verleden. Dat de misstanden op productiegebied pas thans zoo duidelijk aan het licht treden, is daaraan toe te schrijven, dat de geheele wereld overladen is met allerlei goederen en dat het credietstelsel niet verder kan worden uitgebreid, omdat alles en iedereen in de schuld zit, welke positie van debiteuren nog oneindig verzaard wordt door de groote daling der prijzen. Een voorbeeld hiervan is *Ned.-Indië*. Op basis van de prijzen van 1925 hebben wij thans ongeveer 30 maal zooveel rubber, 2 maal zooveel suiker, 2½ maal zooveel koffie, 3 maal zooveel peper of 5 maal zooveel damar te leveren voor rente en aflossing dan in 1925 het geval was. Zoo is de toestand in vrijwel alle landen, een onrechtmatige bevoordeeling van crediteuren ten nadeele van debiteuren. Een internationaal „Wirtschaftsplan“ zal voorloopig nog tot de vrome wenschen behooren. Wij zien juist het tegenovergestelde, alle landen trachten nationaal onafhankelijk te worden, waardoor de wereldhandel geweldig terugloopt en waarvan speciaal de scheepvaart de dupe is; het indexcijfer der vrachten voor de reederijen in Nederland is thans reeds tot 50 % van het vóóroorlogsche peil gedaald. B. zegt ten slotte, te hopen dat de conferentie te Lausanne zal slagen; er kan een goede psychologische invloed van uitgaan, meer verwacht men niet. Een werkelijke opleving kan slechts worden verwacht van een flinke oogstmislukking in de komende maanden.

De Loc. (27/6, blz. 3 „Herdenking“) brengt in herinnering dat *Walther Rathenau* den 27sten Juni 1922 door moordenaarshand geveeld werd. Reeds in 1913 waarschuwde Rathenau tegen de anarchie der concurrentie, tegen ongebreidelde productie, tegen militarisme, haat en wantrouwen, tegen tariefmuren en tegen de „Unwirtschaftlichkeit der Wirtschaft“. Hij zeide: de handel, de bedrijven, de industrie ontwikkelen zich zonder plan; ieder werkt voor eigen gebied, ieder tracht uit alle macht den export te doen stijgen en anderen te beletten te importeren; en met deze economie op nationalen grondslag zullen wij er nimmer komen. Men houde zich toch niet afzijdig van de nieuwe stroomingen, men bedenke wat het ook economisch betekent om koopkracht te kweken, de economie worde sociaal en internationaal. *De Loc.* constateert dat van Rathenau's denkbeelden de wereld thans verder dan ooit staat. Ook van *Weltwirtschaft* wil men nog maar weinig weten, en zelfs wanneer eens een proeve van *Planwirtschaft* gegeven wordt („*De Loc.*“ 30/6, blz. 3, 16, 26 en 30 „De positie der Java Suiker-Industrie“, plan voor samenwerking en herstel uitgaande van N.-I. Handelsbank en N.-I. Landbouw Mij.) staat men daar al bij voorbaat afkeerig tegenover; zelfs in ons eigen Nederland. En toch zal alleen wanneer de wereld de richting aandurft, welke Rathenau overtuigender dan wie ook heeft gewezen, het herstel kunnen worden bereikt. Alleen dan....

Onderwerpen van internationaal belang worden o.a. besproken door het *Soer. Hbl.* (27/6 t/m. 2/7, 1ste bl.

Correspondenties) en de *Deli-Crt.* (4 t/m. 8/7, 3de bl. Correspondenties).

Tariefswijziging.

Het vraagstuk der tarieven beweegt zich in *Ned.-Indië* — n. h. o. van het *Soer. Hbl.* (25/6, 2de bl. Z.) — om tweeërlei belangen: 1e. het belang van Nederland; eene tendenz van koloniale exploitatie is hierin niet te miskennen; men zou hier kunnen spreken van imperialistische motieven; 2e. dat der Indische producenten. In dit geval heeft afwijking van de huidige tarieven eene protectionistische tendenz. Men kan, bijvoorbeeld, maatregelen nemen om de positie der *Twentsche katoenindustrie* in Indië te verbeteren, doch dan steunt men de Hollandsche industrie en vermindert de kans om in Indië eene textiel-industrie te vestigen. Het belang van Indië moet hier zwaarder wegen dan dat van Holland. *Het Padangsche cement* heeft een ongelijke strijd te voeren tegen het Japansche cement; gevreesd wordt voor représaillemaatregelen van Japan bij verhooging van het invoerrecht. De Japansche invoer in Indië is echter veel grooter dan de Indische in Japan! De producten onzer koloniën hebben zeer te lijden door dumping uit Zuid Afrika, waardoor de Durban-kolen in Indië worden verkocht tot prijzen waarvoor onze mijnen niet kunnen werken. Verhoging der rechten, dan wel contingentieering van den import zou hier succes kunnen hebben. *Eene Indische textiel-industrie* zou zonder belangrijke veranderingen zijn te steunen; men denke aan de vergroting der marge tusschen de kosten der garens in Indië, en die van het afgewerkte product. Door b.v. de invoerrechten op garens af te schaffen zou deze marge kunnen worden vergroot; tevens worde het invoerrecht op de goedkoopere soorten katoentjes iets verhoogd. *De metaalindustrie* is nuttig en noodig voor Indië, toch blijft het mogelijk dat zij welhaast te gronde wordt gericht door invoer tegen fancy-prijzen uit Japan. *Indië behoeft niet altijd het kind van de rekening te zijn*; Denemarken, bijvoorbeeld, heeft de contingentieering van zijn vleeschimport door Holland, verhaald op de Indische koffie. Er zijn maatregelen toe te passen welke Holland ietwat kunnen helpen, zonder Indië te schaden; wat Holland betreft, men kan nog wel het een en ander bereiken op het terrein waar de belangen van Indië niet tegenover die van Holland staan. Eerst als het gaat om de tegenstelling: *Indisch of Hollandsch voordeel*, wordt een belangenconflict geschapen dat slechts ten gunste van Indië mag worden opgelost. *Hooge prijzen van importartikelen* doen in Indië den levensstandaard stijgen en daardoor ook den prijs der Indische producten. Opbouw van een Nederlandsch levenspeil uit aftapping van Indië is verwerpelijk. *Een betere hanteering der tariefwet in Indië is mogelijk*, zonder in sterke protectie te vervallen. Overal elders protectie, dumping en valuta-misère, waardoor Indië wordt geraséerd. *Indië wordt een unicum in de wereld*; wij handhaven den gouden standaard, den vrijen handel, en betalen rente en aflossing onzer schulden in hoogwaardige valuta. Keynes zei van Java (Indië): dat het zich de luxe permitteert eene crediteurenpolitiek te voeren in een debiteurenland. Wij zijn in Indië wellicht een weinig al te coulant, en te inschikkelijk. *Buitenzorg overweegt*, onder den drang der omstandigheden, of de toepassing van andere opvattingen mogelijk is. Het is waarschijnlijk dat de overwegingen zich zullen richten op de herziening en den logischen opbouw van het tarief, waarbij het Hollandsch belang zal worden ontzien of bevorderd, voor zoover dit niet met het Indische strijdt. Dit valt toe te juichen.

In dit verband leze men de *Java-Bode* (29/6 „Twente's textielbedrijf“; „Ned.-Indië's economische toestand“; 1/7 „Verkeerd geneesmiddel“; 2/7 „Indië's belang voorop“), de *Deli-Crt.* (9/7 „Het Jaarverslag van de Javasche Bank“), het *Soer. Hbl.* (30/6, 2de bl. „Twente en Indië“, verzoek om contingentieering voor katoenen manufacturen in Indië, door de groote Twentsche textielondernemingen), het *Bat. Nwsbl.* (30/6 „Contingentieering“; 5/7 „Ondeugdlijk middel“, R.) en *De Loc.* (30/6, blz. 29 „Een adres aan den Ministerraad“ van Amsterdam's Kamer van Koophandel; 4/7, blz. 31 „Goed gedrag“).

Kolonisatie als crisishulp.

De Deli-Crt. (5/7) geeft een verslag van een persgesprek met den Kommandant van het Leger der Heils in Indië, den heer *De Groot*, die zijn vacantie had doorgebracht te Prapat. De Kommandant liet zich in uitbundige bewoordingen uit over de schoonheid en de rust van Prapat bij het Tobameer. Drie punten zou hij zich steeds blijven herinneren om hun schoonheid: Zwitserland, Californië en Prapat. Het gesprek kwam op het Medansche werklozenhuis en de werklozenhuizen van het Leger in het algemeen. Op 3 Augustus zou het Tehuis te Soerabaja geopend worden. Te Oengaran (bij Semarang) staat 't Tehuis voor vrouwelijke crisis-slachtoffers; het voorziet duidelijk in een ernstige behoefte. Het Tehuis te Batavia maakt het, evenals het Medansche, voortreffelijk. Wat betreft het standpunt van het Leger des Heils inzake de kolonisatieplannen, verklaarde de heer *De Groot* dat hij de schepping van „tuindorpen“ e. d. niet de juiste oplossing vindt. Het gaat er z. i. om, om de werklozen onmiddellijke tijdelijke hulp te verschaffen. Zij moeten zeker zijn van een dak boven hun hoofd, van een bed,

kantooropleiding

voor officiële- en schoolexamens, laat uw kinderen een dagcursus volgen bij de reeds dertig jaar bestaande

hania scholen.

individueel onderwijs in de vakken: steno-typen, boekhouden, handelskennis, moderne talen, spaansch, esperanto, correspondentie, schoon-schrijven enz. 5537

spreekuur maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag van 9.30—11.30, van 1.30—3.30 en van 7—9 aan de school a, regentesselaan 325—327 telefoon 332456 school c. laan van meerdervoort 870 telefoon 339451

van eten; vanuit zoo'n tehuis kunnen zij allerlei karweitjes opknappen en zoeken naar een baantje. Maar een land- of tuinbouwkolonisatie stelt in de eerste plaats te hooge financieele en organisatorische eischen en is in de tweede plaats teveel op de toekomst gericht. Men zet menschen in zoo'n tuindorp neer, die er heelemaal niet senang kunnen zijn, en die, zoodra zij de kans krijgen, iets anders zoeken, dat hen beter lijkt. Een planter, die op zoo'n kolonisatie zit, zal zeker de kans, om naar de onderneming terug te gaan, niet laten voorbijgaan! Een „empire builder“ kan zich op den duur niet tevreden voelen in een stukje tuin, waar hij groenten en vruchten kan planten. Het gevolg daarvan zal zijn, dat de huisjes van zoo'n kolonisatie méét het afnemen van de crisis, leeg gaan staan. Het is, kortom, min of meer weggegooid geld. Koloniseeren moet men alleen doen als het gaat om permanente kolonisatie, anders wordt het finantieel een fiasco. „Ik heb“, zeide de Kommandant, „deze stelling in mijn 43-jarige loopbaan bij het Leger al zoo vaak bewaardheid gezien!“ De Kommandant wees in dit verband op de Kolonisatie (voor Inlandsche immigranten) van het Leger des Heils op Celebes. Jarenlang moest daar geld in worden gestopt telkens maar meer.... Het zou finantieel een reusachtige strop zijn geworden, indien de bedoeling van het Leger was geweest hier een tijdelijke kolonisatie te beginnen. Dat was echter niet het geval; hier stelde men zich inderdaad op de toekomst in, en... nu gaat de zaak zoo langzamerhand ook vrij goed. Om bij wijze van steun tijdens een crisis, die toch niet jaren en jaren kan duren, te gaan koloniseeren achtte de heer *De Groot* onefficient en onpractisch. Ook wat de organisatorische en morele zijde van deze zaak betreft, achtte de heer *De Groot* de vestiging van Tehuizen een veel betere oplossing. In een kolonisatie, waar nagenoeg geen toezicht is en waar de kolonist dus aan zichzelf is overgelaten, gaat hij — hij werkt er immers toch al niet met de ambitie welke men aan een levenswerk pleegt te geven — piekeren en zijn moreel zal er onder lijden. In een Tehuis kan hij, werkend, wachten op zijn kans, zoeken naar zijn kans, in een prettige, opgewekte sfeer. Koloniseeren is, concludeerde de Kommandant, een zeer goed ding, als men er zeer veel kapitaal in kan stoppen en als men het kan doen met de gedachte dat het voor altijd zal zijn. Maar als tijdelijke hulp voldoet het in geen enkel opzicht!

Landbouwzaken vinden wij voorts behandeld in het *Soer. Hbl.* (27/6, 3de bl. „De toekomst der Javasuikerindustrie“, III; 29/6, 2de bl. „De groote afbouw“, Z.; 30/6, 2de bl. „De Britsch-Indische Suiker-vacatures“; 2/7, 2de bl. „Suikerzaken“, betr. Philippino-suiker), *De Loc.* (30/6, blz. 29 „N.-Guinea“, het *Bat. Nwsbl.* (2/7 „In de werklozen-kampen ontbreekt discipline“), de *Java-Bode* (30/6 „Java's Suikerindustrie“) en de *Deli-Crt.* (5/7 „Sumatra's Westkust in de crisis“; 2de bl. „Crisisleven in Holland“ van oud-Indisch-gasten, J. J. v. d. Laan).

Indisch Hooger Onderwijs.

Een drietal maanden geleden verscheen een publicatie van den heer *Van Zutphen* met onjuiste cijfers over het Indisch Hooger Onderwijs; in stede van 40 docenten en 78 studenten bij de Technische Hoogeschool waren er 19 docenten en 103 studenten. In „*De Tijd*“ (19/5, ir. *Feber*; 23 en 26/5, prof. *Brandsma*) zijn beschouwingen gebaseerd op de onjuiste cijfers; in zijn polemiek met prof. *Brandsma* betreurt de heer *Feber* de invoering van hooger onderwijs in Indië en beroept hij zich voor zijn afkeurend oordeel o.a. op het groote verloop onder de studenten; hij vindt dat de *hoogere opleiding beter in Holland* kan geschieden. Het *Soer. Hbl.* (27/6, 2de bl. Z.) kan zich niet met het advies van ir. *Feber* vereenigen. Personen in Holland, bekend met leven en studie van Inlandsche studenten in Holland, weten hoe gering het voordeel is der studie van de overgrote meerderheid der Inlandsche jongelui in Holland, en hoe groot de schade. Schade aan eigen

Loeb's Jubileum

1882-1932

KLEEDING EN MEUBILEERING
OPTERMIJNBETALING

BIJ ELKEN AANKOOP VANAF FL. 50.— EEN *Jubileum's Geschenk*

NOORDEINDE 107-109

W. J. STOKVIS

Kon. Fabrik van Metaalwerken 5370

Heerengracht 9 - Den Haag

**SANITAIR
VERLICHTING
VERWARMING**

Grootste sortering

Laagste prijzen

Ch. F. RIJKEN & Co.

Pianofabrikanten 5373

NOORDEINDE 154, DEN HAAG

Hofleveranciers Telefoon 112523 - Giro No. 31010

MEERPOEL
heeft méér keus

PRINS HENDRIKSTR. 153. TEL. 334853
FILIALEN: HEERENGRACHT 44 a. Tel. 114173
COPERNICUSSTRAAT 123. HOEK BEEKL. TEL. 333128

5382

HULPDienst STICHTING CONTRÔLEWONINGEN

Tel. 118436. Kantoor Zomerweg. Giro 138412.

Speciaal ingericht voor het schoonmaken van Huizen, Gebouwen. Dienst verhuizingen en transport door geheel Europa. — Inlichtingen ook:

Bijkantoor: LAAN VAN MEERDERVOORT 338.

— Telefoon 392179 — 5391

Haagsche Verwarmings Industrie N.V.

Laan van Meerdervoort 508 - Telef. 392469

5373

**CENTRALE VERWARMING
GASINSTALLATIE EN OLIESTOOKINRICHTING**

Uw adres voor:

Edison-, Crystalphone-
en Philips-
Apparaten en Luidsprekers

Kunstzaal Edison

's-Gravenhage, Plaats 24. Tel. 115785.

5378

DE PRIJS VAN ==
WELLNER-ZILVER
IS VERLAAGD

J. v. WILLIGEN & ZONEN
JUWELIERS — DEN HAAG
HOEK PIET HEIN—
ZOUTMANSTRAAT

5371

Voor verzending, opslag en emballeeren
Uwer bagage, wende men zich tot

Fa Boelhauer, Kruyswijk & Balhuizen
Fijnjekade 25—35, Den Haag. Tel. 112190.

Tevens Motorboot- en Autosneldiensten naar en
van Noord-Holland, Utrecht, Groningen, Friesland,
Drente, Overijssel en Gelderland. 5386

DE STOFZUIGER-CENTRALE

Directeur: P. ELZERMANN
Levering van alle merken
Stofzuigers en Boenmachines

5392

Speciale Verhuurinrichting

Hoofdkantoor: **Lange Houtstraat 14**

— Telefoon 115123 —

Dit zijn Uwe adressen!!!

nationale waarde en aan inzicht. De meesten dezer studenten hebben niet de oprechte bedoeling, de kern van het Westen te leeren kennen, zoo schreef Z. in 1930. Ook aan de universiteit kruipen zij liefst bij elkaar, wisselen wrok en afbrekende critiek over het Westen uit. Zij zetten zich aan den wetenschappelijken disch, door het Westen gereedgemaakt, en van welks geweldige schotels zij slechts zeer weinig kunnen verwerken. Zij zoeken geen nieuwe banen, doch vinden die, bebakend door anderen. Zij betreden die, geleid door anderen. Zij inventariseeren zeer oppervlakkig de Westersche geestelijke schatkamer, en dan, zich bedenkend dat zij óók dokter, ingenieur en jurist kunnen worden, stellen zij zich op een voetstuk alsof zij eigenlijk de scheppers zijn der wetenschap, hier opgetast. Alleen zij, die dieper op de studie ingaan, komen later tot het inzicht dat Westersche cultuur en wetenschap nog iets anders zijn dan het bescheiden strookje, waarop zij zich bewegen. Los van de eigen samenleving, geven zij zich met zekeren hartstocht over aan de politiek, bevangen door den waan, dat zij het Westen kennen en het mogen beoordeelen. Het is niet bij benadering te zeggen hoeveel kwaad de studie in Holland zeer velen Inlandschen studenten deed. Zij worden geestelijk misvormd, ontworteld uit de eigen cultuur, zonder compensatie te kunnen vinden in de Westersche. Het is jammer — zoo besluit Z. — dat zij zich niet vergenoegen met de studie aan de Indische hoogeschoolen, waar zij althans zouden zijn in eigen milieu. Het ligt op den weg der Regeering om de hoogere Javaansche wereld te doordringen van de wenselijkheid van de opleiding in Indië, en het ware goéd, indien de hoogeschoolen in Holland minder gemakkelijk waren te bereiken voor hen, die, in Indië geboren en getogen, in Indië ook hun levenstaak zullen vinden. Indië zal altijd behoefte hebben aan in Holland gevormde *academici, die het hooge en leidende werk doen*, doch daarnaast aan een groeiend aantal in Indië gevormden, om te voorzien in de vele behoeften der Inlandsche samenleving.

De *Delí Crt.* schrijft over den politieken toestand (27/6, 2de bl. „Brieven van Java“; 4/7 „De Partai Indonesia

te Medan“), de *Java-Bode* over „Een interview met Raden Ajoë Achmad“ en „Onderwijsinkrimping op de Cilippijnen“ (1/7), zoomede over een „Inheemsche nationale H. B. S. te Kediri“ (30/6), het *Bat. Nwsbl.* over „Een andere P. N. I.“ (25/6), *De Loc.* over „De Partai Indonesia op Celebes“ (27/6, blz. 17).

Het radiozendstation te Dajeuhkolot.

De uitvoering van de oprichting van een radiozendstation te Dajeuhkolot bij Bandoeng gedooft — volgens de Memorie van Toelichting bij den Volksraad ingediend (*Delí Crt.* 8/7, 2de bl.) — *geen langer uitstel*. Het radio-verdrag van Washington (1927), dat ook door Ned.-Indië werd geratificeerd, legt den deelhebenden landen verplichtingen op inzake frequentieconstantheid en beperkte frequentiebandbreedte, die noodzakelijk zijn, om zonder anderen te storen en zonder zelf gestoord te worden, het internationale verkeer afstand-telegraafverkeer te kunnen afwerken. Omdat de toenmaals bestaande Nederlandsch-Indische zenders aan de gestelde eischen niet voldeden, werd in 1928 begonnen met een project voor een radiozendstation te Dajeuhkolot op de Bandoengsche hoogvlakte, dat aan alle internationale eischen zou beantwoorden. In 1929 en 1930 werden de voorbereidende werkzaamheden voortgezet en werden de bestellingen geplaatst voor de vereischte zenders. De noodzaak der bezuiniging dwong de Regeering in 1930, het Dajeuhkolot-plan nader onder de oogen te zien met het gevolg, dat de afwerking van het oorspronkelijke ontwerp, waarmede nog f 900.000 gemoeid zou zijn, door aanmerkelijke versobering kon worden teruggebracht tot f 645.000. De verwerking van de op de begrootingen 1931 en 1932 gebrachte bedragen werd echter, in verband met den nood der tijden opgeschort, zoodat thans de toestand bestaat dat Ned.-Indië nog steeds op zijn belangrijke radio-telegraafkanalen met zenders werkt, welke niet voldoen aan de internationaal vastgestelde en ook door Nederlandsch-Indië aanvaarde verplichtingen. Talloze klachten van vele buitenlandsche telegraaf-administraties bereiken onophoudelijk den telegraafdienst en doen in belangrijke mate

afbreuk aan den goeden naam van den Indischen radio-dienst. De Indische afgevaardigde naar de in 1930 te Kopenhagen gehouden bijeenkomst van het Comité Consultatif Radio-electrique heeft dit van vele kanten moeten hooren. In alle landen met een eenigszins beteekenend radio-verkeer voldoen de zenders thans inderdaad aan de voorgeschreven bepalingen. Alleen kleinere of zeer arme koloniale gebieden, enkele der armlastige Zuid-Amerikaansche Staten en de zelfstandige Aziatische landen, zooals Perzië en Afghanistan, zijn nog in gebreke gebleven. Op de vorenbedoelde bijeenkomst te Kopenhagen werd onomwonden uitgesproken, dat een administratie, die radioverbindingen onderhoudt, welke internationaal kunnen storen, geacht kan worden, de fondsen beschikbaar te hebben om de installaties te doen inrichten naar de eischen van het verkeer. Hoewel de bestaande zenders in het internationaal verkeer thans nog niet bepaald verboden zijn, zullen in de aanstaande internationale telegraaf- en radiotelegraafconferentie, die in September a.s. te Madrid wordt gehouden, zonder twijfel te dien aanzien veel scherper bepalingen worden vastgesteld. Reeds zijn door 9 landen, w.o. Amerika, Engeland, Frankrijk en Duitschland, een 12-tal daartoe strekkende voorstellen ingediend. Aangezien het te Madrid te sluiten verdrag geldig zal worden één jaar na de dagteekening, zullen vóór einde 1933 de Indische zenders onvermijdelijk moeten voldoen aan de internationaal vastgestelde eischen. Verder uitstel van de afwerking van het radiostation te Dajeuhkolot is dan ook onmogelijk. Het tot het uiterste versoberde plan zal in zijn afwerking een uitgave vorderen van f 565.000. Het ligt in de bedoeling, om met toepassing van art. 105 der Ind. Streg. reeds dadelijk na vaststelling van de begrooting-1933 de voorbereidende voorzieningen te treffen, om zoo vroeg mogelijk in 1933 met de uitvoering te beginnen.

II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche pers.

Deze week geen bijdrage ontvangen.

Oost- en Westindisch literatuuroverzicht.

De Redacties van tijdschriften, welke in deze rubriek worden opgenomen, worden uitgenoodigd de bladen rechtstreeks te zenden aan den redacteur van deze rubriek, v. Beverningkstraat 23, 's Gravenhage. Hetzelve geldt voor uitgevers, die hun boeken in dit overzicht wenschen vermeld te zien.

Algemeen Tijdschrift voor Holland en Indië

Juni—Juli. De Indische Jongen, door Ernst Groenevelt (een aardige schets van een Indisch knaapje van 12 jaar, dat bij familieleden in Holland wordt achtergelaten en in een Hollandsch huishouden wordt opgevoed). — Rondom de Indische Tentoonstelling Mei—Sept. 1932, door Andre Peters.

Europeesch Export Extract

Juli. De beteekenis van Ned.-Indië voor het Nederlandsch Fabrikkat, door K. van der Veer (met portret van den schrijver).

Nederlandsch Indië Oud en Nieuw

Afl. 4. Augustus. Nogmaals Waroega en Hockerbestattung, door mr. C. T. Berling (de schrijver deelt de opmerkingen mede van dr. Alb. C. Kruyt, den bekenden Celebeskenner, naar aanleiding van zijn vorig opstel in dit tijdschrift en geeft daarop antwoord). — De gedragslijn der V. O. C. bij de bevestiging van haar macht en invloed op het eiland Amboina, door het stichten van barricaden, blokhuizen en fortjes, van af de verovering van het Portugeesche kasteel Kota Laha in 1605, door J. H. B. Jaspers (aardige teekeningen van blokhuizen en fortjes sieren den tekst. Wij lezen daarin, dat 17 October 1686 de tot verwaarloozing half vervallen reiduit Middelburg met haar halvemaaformig voorwerk van 1626, op last van gouverneur Padt Brugge herbouwd werd, ter gelegenheid daarvan een gedenksteen in een der muren werd gemetseld, die in 1921 half in het zand begraven werd teruggevonden en naar het fort Victoria werd overgebracht en in een der poorten ingemetseld). — Heeft er te Palembang een door de eigen bevolking uitgeoefende batikkunst bestaan?, door B. M. Goslings (vervolg).

Neerlandia

Augustusnummer. Het Congres „Nederland Overzee”, door A. B. Cohen Stuart. — Nederland te Parijs, 1931, Gedenkboek, besproken door B(ylo). — Surinaamsche Brieven (de schrijver klaagt over te weinig belangstelling van den Nederlandschen handel. Het is meestal uit Amerika wat men in Suriname koopt. Men kent de Hollandsche goederen niet voldoende. De volgende raad wordt gegeven:

Zou het nu niet mogelijk zijn, door middel van bijvoorbeeld de Kamer van Koophandel, ik noem maar wat, of 't Jaarbeursbestuur *) een soort toonkamer of reizende monsterbeurs voor Suriname en Curaçao in te richten? Voor de meeste zaken in Suriname zal het niet licht vallen, een inkoop naar Europa te zenden. Wil men den Surinaamschen handel heroveren, dan moet het van Europa uitgaan. Van Holland uit zou men, met medewerking van de groote zaken in Suriname, een Nederlandsche monsterkamer (ik vermijd de naam beurs, om niet te grootsch te worden) moeten inrichten. Natuurlijk zou men rekening moeten houden met de eischen van een tropisch land en de leider of vertegenwoordiger zou 't land en zijn bevolking grondig moeten kennen.

Maar de zakenlui zouden niet meer uitsluitend afhankelijk zijn van prijscouranten en reizigers van bepaalde, liefst niet Hollandsche huizen. Ook het publiek zou weer eens wat anders zien. De behoefte is er. Hoe verheugt men zich nu al over de prijscouranten van Gerzon, Mets, de Bijenkorf, enz.

De schrijver eindigt met de volgende woorden die ernstig genoeg zijn en wel ter harte genomen mogen worden:

Nog is Suriname Nederlandsch, dat het Hollandsch blijve in lengte van dagen. Daarom: Nederlandsch fabrikkat, ook in Suriname!

Curaçoesche Brieven I.

Onze Mail

5 Augustus no. 26. Het Indische Onderwijs-systeem, door v. B. (de autonome gemeenschappen buiten Java). — Uit de West. De Volkstelling op Curaçao (een artikel uit het Vaderland, door Fred. Oudschans Dentz). — Ananas-cultuur in Suriname. Medewerking van de regering (uit het Vaderland).

De Rijkseenheid

No. 44 van 3 Augustus. Het rapport der Bezuinings-Commissie-Welter en Suriname, II (de mijlpaal, waarop het nulpunt staat aangegeven, is bereikt.

Moet het nationale verantwoordelijkheidsgevoel, wanneer men den steven naar Suriname wendt in de golven van den Atlantischen Oceaan ten onder gaan en laat men opzettelijk het *Noblesse Oblige* los, wanneer men in dat gebiedsdeel voet aan wal zet? vraagt de redactie). — Bijstand in Rechten. Tooneelschetsen uit het leven in Ned.-Indië aan het eind der 19de eeuw, door Ridde Rys (feuilleton, vervolg).

Tropisch Nederland

No. 6 van 11 Juli. Waar de vroede vaders van oud-Batavia vergaderden. — Het stadhuis te Batavia, door A. Hallema (de eerste steen van het 2de stadhuis werd 30 Mei 1626 onder De Carpentier gelegd en 6 jaar later had op denzelfden dag voor het eerst de installatie van het nieuwe schepencollege plaats). — Een tocht naar Suriname's binnenland, 17 Maart—3 April 1930, door mr. dr. F. L. J. van Haaren. V. — Boeloekoemba Tanahkongkong, door mevr. M. Krom—Veerman, II.

Tijdschrift voor Economische Geographie

Juli—Augustus, 30 Juli. Economische toestand van Curaçao in 1931— alsvoren van Suriname, beide door Fred. Oudschans Dentz.

Vrijdagavond

29 Juli no. 18. Een Joodsch Historisch Monument bij Batavia, door Jac. Zwart (zie het artikel in Tropisch Nederland no. 4 van 13 Juni K. W. van 7 Juli no. 27 over het landgoed Pondok Gedé. De heer Zwart noemt de ontdekking van den heer Rogge, den schrijver, zeer gewichtig. Leendert Miero, die getuwd was met een dochter van den G. G. Meijer, noemde zich later Miero—Meijer. Verder lezen we dan dat de tegenwoordige Chineesche eigenaar niet woont op Pondok Gedé omdat de geesten der leden van de familie Miero spoken, en hij geeft de volgende oplossing van dit geval. De op het land ingewerkte konijnen teelden zich welig voort, doch aldus de verwondering van den heer Rogge, hoewel zij ook als huisdieren gehouden worden, denkt men er nimmer aan ze te eten. En ineens begreep ik iets van de geheimzinnige spookwereld rondom de graven van deze Poolsch-Joodsche familie, in deze afgelegen Indische streek. Uit het grafschrift blijkt, dat de Joodsche afkomst nimmer verloochend is. De bijzondere Joodsche levenswijze van het echtpaar, hun ritualia en spijsvetten hebben de legende van de vreemde gedragingen van hun geesten doen ontstaan, die het personeel dat zich hier ter plaatse voortplantte na een eeuw nog verontrusten en zelfs den nieuwen eigenaar beletten daar te overnachten.)

ZENDINGS- EN MISSIEBLADEN.

Annalen van Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart. Augustus. Eerste Doopfeesten in N. Guinée's binnenland, door W. E. pater P. Hoebor.

Annalen der St. Josephs Congregatie van Mill Hill. Augustus Missiezusters (in Borneo).

Kruistriomf. Augustus. De Warong, door J. de Rooy. O. S. C.

Sint Melaniablad. Augustus—September. Melaniaschool Batavia. I. — Opening polikliniek te Makassar.

Verbetering.

Bij de vermelding van den inhoud van De Planter in het K. W. van 4 Aug. no. 31 is weggevallen: van 16 Juni no. 508.

K. W. 21 Juli no. 29 Tropische Zoutwaterliefde, door Henri van Wermeskerken, bij L. J. Veen, Amsterdam, prijs f 3,25, geb. f 3,90.

Suriname

Op 11 Juni had er op de „Nieuwe Grond” aan het pad van Wanica een bijeenkomst plaats van Britsch-Indiërs. Ongeveer 300 Britsch-Indiërs waren aanwezig.

Het hoofd der openbare school had de ouders uitgenoodigd tot een bijeenkomst. Hij wenschte de menschen te wijzen op het belang een geslachtsnaam te kiezen voor den Burgerlijken Stand.

De heer E. A. Alberga wees er op, dat de Hindostani reeds zestig jaren in Suriname wonen en het meer dan tijd is, dat zij een geslachtsnaam kiezen. Heel wat verwarring wordt daardoor voorkomen en het is toch vernederend, dat de Hindostani nog steeds met letter en nummer worden aangeduid, als waren zij stukgoederen of dieren. Met voorbeelden werd aangetoond hoeveel moeilijkheden de tegenwoordige toestand scheidt in de praktijk.

De vergadering luisterde met aandacht. Verschillende vragen werden gesteld. Zoo bijvoorbeeld of door het aannemen van een geslachtsnaam de Indiër niet zijn recht op retour verloor.

Deze vraag werd natuurlijk ontkennend beant-

Nagekomen Berichten.

woord. Voorts wees de spreker er op, dat boekjes van den Burgerlijken Stand met vermelding van geslachtsnaam gratis worden verstrekt.

Ook over de tabakscultuur werd het een en ander gesproken. De Hindostani's gebruiken veel tabak, per gezin waarschijnlijk een kwart pakje per dag. Door eigen aanplant kan men de kosten daarvan belangrijk verminderen. Spreker was bereid te zorgen voor plantzaad. Bovendien zal er tegelijkertijd tabak in den schooltuin worden uitgeplant en de landbouwers kunnen zich daarnaar richten.

Aan alle aanwezigen werden eenige bladen tabak uitgedeeld, afkomstig van den schooltuin, drie maanden gefermenteerd, en die wel in den smaak viel. Het volgend onderwerp van bespreking betrof de ziekenfondsen in de districten.

In „De West” van 28 Juni het volgende ingezonden stuk van H. Asgarali, Voorzitter van S.I.V. onder het hoofd „Waarom zijn wij uitgesloten?”

„Sedert jaren zijn Mohamedanen en Hindoes in deze kolonie doende hun godsdiensten te doen erkennen. Wij zijn nu zoover, dat onze statuten goedgekeurd zijn, maar van eenige bijdrage, zooals geschiedt aan andere kerkelijke gemeenten, is tot dusverre geen sprake.

Wij hebben ons tot dusverre de offers getroost om onzen eredienst in stand te houden. Maar wij vragen ons af: Als de voorgangers van andere gemeenten beloond kunnen worden met salarissen van negen duizend gulden — uit de belastingpenningen waarin ook wij ons aandeel leveren — waarom dan niets voor anderen? Wij eerbiedigen ieders geloof, maar wij komen in alle bescheidenheid op voor onze belangen.

De Grondwet waarborgt vrijheid voor elk geloof. Ieder is vrij den godsdienst zijner keuze te belijden. Maar volgt daaruit niet, dat de Overheid neutraal is? Maar als de een alles krijgt en de ander niets, is dat neutraal? Is dat toepassing van Christus' woord: Hebt Uwen naasten lief gelijk U-zelfen.

De Aziaten vormen nu de helft der bevolking. Zij mogen verwachten, dat zij in de wetten gelijkgesteld worden met anderen en gebroken wordt met verordeningen die dateeren uit den tijd vóór hun komst in de kolonie”.

Met schier wiskundige regelmaat verschijnen telkens in de bladen berichten over de vreeselijke avonturen van Fransche vluchtelingen, bij hun pogingen om het Bagno te ontsnappen en de beschaaftde wereld te bereiken. Kortelings, vertelt *De West*, is door het s.s. Tarpon op de kust van Demarara een boot opgepikt met negen Franschen, in een staat van groote uitputting. Zij waren met hun tien twee weken te voren van St. Laurent ver-

VICTORIA-WATER

HEERLIJK

OBERLANNSTEIN

GEZOND

NATUURLIJK BRONWATER

5504

trokken, met de bedoeling om Venezuela te bereiken. De reis was weinig voorspoedig. Slecht weder en gebrek aan voedsel, terwijl — wat nog het ergste was — hun watervoorraad op was. Een der vluchtelingen bezweek onder weg van uitputting. Hij werd op de Pomerookust begraven. Het graf werd voorzien van een flesch, vermeldde namen en bijzonderheden van den overledene.

Nadat de negen overlevenden te Georgetown waren aangevoerd, werden zij in arrest gesteld op het politiebureau. Twee moesten kort daarna naar een hospitaal worden vervoerd, daar zij in elkander gezakt waren. De Franschen hebben verklaard, liever te willen sterven dan terugkeeren naar Cayenne. Men zal hun gelegenheid geven de reis naar Venezuela voort te zetten, terwijl de Argosy een beroep doet op hare lezers om wat kleeren te verschaffen.

* *

Als een der middelen om in Suriname de werkloosheid te bestrijden is het onderzoek naar goud vrijgesteld, met steun van de Overheid.

Goudzoeken als werkverschaffing wordt ook elders toegepast.

Wij lezen n.l. in „De Telegraaf” van 28 Juli, eerste av. blad het volgende Reuterbericht:

VALPARAISO, 27 Juli. De socialistische regering van Chili gebruikt, ter uitvoering harer plannen tot oplossing van het werkloosheidsprobleem, werkloozen, er zijn c.a. 100.000 menschen zonder werk, voor het wasschen van rivierslip, afkomstig van de Andes, ten einde aldus goud te winnen. De arbeiders krijgen c.a. 20 cent per dag, vrije voeding en gratis bioscoop. Het doel van dit door president Davila opgestelde plan is de werkloozen uit de groote steden te verwijderen en tegelijkertijd de goudreserve van de schatkist te vergrooten.

De regering deelt mede, dat reeds 50.000 arbeiders bezig zijn met deze goudwinning en dat vele anderen, uit de industriecentra naar de provincies Coquimbo, Colchagua, Aconcagua, Linares en Temuco zijn vertrokken, waar de werkzaamheden worden verricht.

* *

Op de Zendingconferentie te Lunteren, die op 1 Augustus aanving, hield de heer P. M. Legène, zending onder de Britsch-Indiërs in Suriname, een cursus over het zendingswerk der Broedergemeente aldaar, en verdeelde zijn onderwerp aldus: onder de zonen van het oerwoud, onder de slaven en hun nakomelingen, onder de immigranten en kinderen, en: hedendaagsche vragen en problemen.

* *

Aan „De Telegraaf” van 8 Augustus, 2e Av.bl. ontleenen wij het volgende Aneta-bericht:

PARAMARIBO, 8 Aug. De berichten omtrent de goudvondst in Placer De Jong zijn volkomen bevestigd. Meer dan veertig kilogram goed is aangevoerd. De exploitatie is voortgezet.

* *

De N. R. Ct. van 5 Augustus ocht.bl. A. schrijft: De Engelsche minister van financiën heeft besloten, een commissie in te stellen, om ter plaatse een onderzoek in te stellen naar de mogelijkheden van een nauwere verbinding tusschen Trinidad en de Boven- en Benedenwindsche eilanden of sommige daarvan.

Curaçao

De herziening van het Regeeringsreglement.

Het is al weer meer dan tien jaren geleden sedert de commissie-Staal aan de tafel ging zitten, om de herziening der West-Indische regeeringsreglementen ter hand te nemen. Er moest hard gewerkt worden, en er werd ook hard gewerkt. De leden offerden hun vacantie eraan op, en binnen een jaar, als wij 't wel hebben, was het verslag met wetsontwerp gereed.

Wat er daarna precies gebeurd is, wie zal 't zeggen. Curaçao is sedert aan zijn dertien gouverneur en Suriname aan den tweeden. Allen zullen er wel over geadviseerd hebben. Ook oud-gouverneur Staal heeft alles weer eens in handen gekregen, en waarschijnlijk is het zijn ontwerp, dat als voorontwerp weer naar de West gegaan is, om door gouverneurs, staten en raad beoordeeld te worden, en men mag aannemen, dat langzamerhand ook deze adviezen weer zijn binnengekomen. En nu?

Zullen de ontwerpen zijn ingediend, vóór een nieuwe gouverneur op de troon te Paramaribo of te Willemstad gaat zitten? Zullen de Kamers — met den Welterarbeid voor den boeg — tijd hebben, om met ernst deze zaak ter hand te nemen? Wij zijn hierover zeer somber gestemd.

J. H. Sprockel raadslid!

De benoeming van den heer Sprockel tot lid van den Koloniaal raad is vooral in de kringen van

den R. K. Volksbond, waarvan de heer Sprockel algemeen voorzitter is geweest, met voldoening begroot. La Union maakt zich tot tolk hier gevoelens. Er wordt op gewezen, dat de bevolking van Curaçao voor 80 pct. uit R.-Katholieken bestaat, terwijl maar 25 pct. der raadsleden R.K. was. Hulde wordt gebracht aan den gouverneur, die een stap in de goede richting gedaan heeft. De heer Sprockel zelf wordt afgeschilderd als een man van groote wilskracht, plichtsetrouw, volhardend, onvermoeibaar en belangeloos strijder voor het welzijn van anderen, steeds recht door zee, een eenvoudig man, rechtvaardig in zijn daden!

De Dietsche spelers!

De Curaçaosche en Nederlandsche bladen staan er vol van. Wij behoeven er dus niet veel van te zeggen. Ondanks de ongunst der tijden is de reis der Dietsche spelers naar Curaçao en Aruba en vooral hun verblijf aldaar een triomftocht geworden. Zelfs schijnt er sprake van te zijn, dat zij of anderen terugkomen. Het Algemeen Nederlandsch Verbond heeft door deze onderneming mogelijk te maken, velen aan zich verplicht.

Uit den Verren Vreemde

Het Oostkust van Groenland-conflict.

Den dag, vóór dien waarop onze mededeelingen verschenen over het, in kort geding, door het Haagsche Int. gerechtshof te behandelen verzoek van de Noorsche regering, om een bevel uit te vaardigen, waardoor de Deensche regering ter Oostkust van Groenland geen dwangmaatregelen zou kunnen nemen ten nadeele van Noorsche onderdanen, sprak het hof zijn beslissing uit. Het verzoek van Noorwegen is afgewezen, doch in termen, waarmede deze staat gemakkelijk vrede heeft kunnen nemen. Het hof toch wijst erop, dat door al hetgeen in de pleidooien over het Deensche standpunt, door de agenten van Denemarken zelf gezegd is, alle reden tot ongerustheid voor Noorwegen is weggenomen, en dat er dus geen aanleiding bestaat tot het uitvaardigen van conservatoire voorzieningen. Hiermede heeft het Hof zijn inzicht over de Souvereine rechten van Denemarken over de door Noorwegen bezette gebieden in Oost-Groenland niet tot uitdrukking gebracht. Hierover is, zooals wij de vorige week in herinnering brachten, een andere, meer omvangrijke kwestie nog bij het Hof aanhangig.

Paraguay—Bolivië.

In het hart van het werelddeel Zuid-Amerika liggen twee staten, die, geheel ingesloten door buurrepublieken, geen aanraking met eenigen oceaan hebben. Bolivia, met La Paz als hoofdstad, is sedert 1825 onafhankelijk, na een drietal eeuwen onder Spaansch opperbestuur te hebben gestaan. Herhaalde oorlogen met de kuststaten aan den Stillen Oceaan, Peru en Chili, hebben nadien geleid tot het vrij duidelijk vaststellen der grenzen met deze rijken. Paraguay, met Azuncion als regeeringszetel, is vroeger het gebied van de Jezuiten geweest, heeft deel uitgemaakt van La Plata, werd in 1811 onafhankelijk, voerde daarna ook een reeks van oorlogen met de kuststaten aan den Atlantischen Oceaan: Argentinië, Uruguay en Brazilië, die ook hier tot een bevredigende overeenstemming over grenslijnen hebben geleid, al staat alles nog niet vast. Maar voor de afscheiding in het binnenland tusschen de twee landen Bolivia en Paraguay zelf is men zoover niet gekomen. Het uitgestrekte gebied Gran Chaco, tusschen de rivieren Pilcomayo en Paraguay (zoowat ter grootte van Nederland), wordt door beide begeerd. 't Is weinig bevolkt, maar in de toekomst kan 't door zijn natuurlijke rijkdommen van betekenis worden, en Bolivia wenscht het vooral omdat de Paraguay daar bevaarbaar is, zoodat Bolivia, dat door geen andere rivier afvoer naar zee heeft, deze afvoergelegenheid zou krijgen. Paraguay, dat diezelfde rivier tot afvoer heeft, met Azuncion als groote rivierhaven, ziet hierin de bedreiging van den vijand-concurrent op eigen stroom. In het betwiste gebied komt 't herhaaldelijk tot ontmoetingen van jagers, avonturiers en tot twisten van de schaarsche bewoners. Deze zoeken dan steun bij een van de twee regeeringen en dit veroorzaakt moeilijkheden. Langs de grenzen hebben beide landen forten aangelegd, treden de garnizoenen op, dan volgen protesten en daadwerkelijke handelingen. In 1928 is 't hierdoor tot een zoo sterke spanning gekomen, dat de diplomatieke betrekkingen verbroken werden. Beiderzijds werd gemobiliseerd. Het kwam tot gevechten. De menigte in beide hoofdsteden riep opgewonden om wraak en vergelding.

Beide staten waren echter niet slechts lid van den Volkenbond, maar zij behooren zelfs tot de oorspronkelijke onderteekenaars van het vredesverdrag, waarbij de V.B. is ingesteld. Volgens het statuut van den V.B. mogen staten-leden niet tot oorlog overgaan dan na de ter voorkoming om-

schreven middelen beproefd te hebben. De V.B. bracht dit onder de oogen der beide betrokken regeeringen. Briand, die destijds voorzitter was van den V.B.-raad, wierp het gewicht van zijn gezag in de schaal. Het geluk wilde, dat vertegenwoordigers van vele Amerikaansche staten juist in Washington bijeen waren, voor een Pan-Amerikaansche conferentie, die zich, o.m. tot doel stelde tot een voor alle vertegenwoordigde staten geldend tractaat te komen, verzekering van den vrede door maatregelen van verzoening en arbitrage. Dit doel is, zooals men weet, niet bereikt, maar het congres wist toch wel de twee in conflict zijnde republieken tot haar V.B.'s plicht te brengen (1929). De geschil-kwestie werd echter niet opgelost; een Washington-commissie zou haar pogingen voegen bij die der vele voorafgegane en mislukte.

In de sedert verlopen jaren zijn weer geschillen voorgekomen, maar tot een uitbarsting van betekenis kwam 't niet, in afwachting van de commissie-beslissing. Eind 1931 zijn de door de Ver. Staten, Brazilië, Chili, Argentinië en Peru aangevoerde vertegenwoordigers, met die van Bolivia en Paraguay, te Washington samengekomen. Het gelukte hun niet tot een bevredigende overeenstemming te komen. Na acht maanden beraadslagen hebben de vertegenwoordigers van Paraguay alle hoop op een vruchtbaar resultaat opgegeven en de conferentie daarom verlaten. Dit is mede aanleiding geworden tot het vernieuwd uitbreken van de openlijke vijandelijkheden, die thans in vollen gang zijn.

Bolivia is veel grooter dan Paraguay, ook in inwonertal overtreft het dezen staat verre. Beide landen hebben een goed georganiseerde weermacht, die van Bolivia is verreweg de sterkste. Als vredessterkten vinden wij opgegeven resp. 7100 en 2915 man, waaraan, voor Paraguay, de riviermarine is toe te voegen.

Nu ineens weer de oude vertooring. Niets ontbreekt. Sedert 15 Juli volgden de berichten elkan- der onafgebroken op over gevechten in de streek Gran Chaco en om de grensforten. Er was sprake van artillerie, vliegtuigen, van veroverde en heroverde forten, van overwinningen en buit, van dooden en gewonden, alsot reeds de oorlog uitgebroken ware. Maar in het tegenwoordige kan dit ook zonder oorlogsverklaring, naar Japansch-Chineeschen trant.

Het volk leefde niet alleen in beide landen luidruchtig de strijd-emotie mee, maar spoorde, en hier, en daar, de regering aan tot het nemen van doortastende maatregelen. Lichtingen werden opgeroepen, troepen gemobiliseerd, oorlogscredieten toegestaan, dit alles lokte geestdriftige betoogingen van instemming uit. Ouden van dagen, schooljongens meldden zich als vrijwilligers aan. Vrouwen wilden zich nuttig maken bij het roode kruis. Ja! Zij vormden een vrouwenbataljon in Bolivia. Rijken en armen stelden sommen, sieraden, kostbaarheden beschikbaar. Er ontbrak niets aan, de oorlog scheen met meer af te wenden.

Maar ook de pogingen om den vrede te redden zijn gekomen als in 1928.

De voorzitter van den V.B.-raad, thans de heer Matos, vertegenwoordiger van Guatemala, heeft da- delijk beide partijen gewezen op haar plicht volgens het handvest van den V.B. Maar van hem gaat niet dezelfde kracht uit als van een Briand. De onmacht door den V.B. getoond om zijn wil door te voeren in het Japansch-Chineesche conflict, heeft veel afbreuk gedaan aan het gezag van Genève. En — dit zeker met in de laatste plaats! — wat de V.B. als middel ter oplossing vraagt, overleg ter wederzame afdoening, is in dit geval al beproefd, heeft al gefaald, is voor Paraguay reden geworden tot baloorig weggaan, en voor Bolivia aanleiding om dan maar de oplossing aan de wapens over te laten. Van vele andere zijden is aan de poging van Genève kracht bij gezet. De te Washington nog aanwezige commissie, het staatshoofd der Ver. Staten, tal van staten der N. Amerikaansche republiek, regeeringen van Z. Amerikaansche republieken, alsook de mogendheden, die in den V.B. als de toonaangevende gelden, hebben zich gericht tot dr. Daniël Salamanca, president van Bolivia, en Ensebio Ayala, president van Paraguay, om, in den een of anderen vorm, bemiddeling aan te bieden of een vredehevende oplossing aan te bevelen.

De antwoorden, op deze aanmaningen gegeven, komen hierop neer: Paraguay, de zwakkere, verklaart zich bereid, bemiddeling, ook zelfs arbitrage, te aanvaarden; Bolivia volgt het door Japan in Mantsjoerie gegeven voorbeeld, gewijzigd naar de omstandigheden, het werpt alle schuld op de tegenpartij, het rukt voorwaarts, het vermeestert terrein, het handhaaft zijn, ook in Washington volgehouden, eischen, maar — het verklaart geen oorlog.

Voor den V.B. en voor hen, die voor de naaste toekomst al een resultaat van betekenis meenden te mogen verwachten van de z.g.n. ontwapeningsconferentie, is dit verloop van zaken wel zeer teleurstellend. Mogendheden, leden van den V.B., medeoprichters van den V.B., beijveren zich niet de beginselen, waarop de V.B.-gedachte berust te eeren, maar zetten die begrippen op zijde zoodra zulks in hun politiek te pas komt. Zoo in Oost-Azië, zoo in Zuid-Amerika!

Berichten der Afdeelingen

Afdeeling Apeldoorn.

I. De tocht naar Rotterdam kan wegens te geringe deelneming helaas niet doorgaan.

II. In verband met advertentie en bericht in de Nieuwe Apeldoornsche Courant, betreffende hulpverleening aan Indische crisslachtschiffers, verzoekt het bestuur opgave van leden die zich beschikbaar willen stellen het bestuur hierin behulpzaam te zijn.

III. De secretaris is van 12-23 Augustus uitstendig.

IV. In 't begin van de volgende maand hopen wij ons najaarsprogramma te kunnen publiceren.

V. Er wordt aan herinnerd, dat 't laatste kwartaal bijzonder geschikt is om nieuwe leden te werven.

De Secretaris:

J. C. BAARS, Jagersweg 42
Tel. 4027, postgiro 93038

Mededeelingen

VAN HET HOOFDBESTUUR.

Voor de leden in Ned.-Indië.

De leden die in Ned.-Indië verblijven worden vriendelijk verzocht de door hen verschuldigde contributie aan hem over te maken, zoodra door hen ontvangen is een postwisselformulier en zulks ten einde verdere kosten op de inning dier contributie niet noodeloos te vergrooten.

De Hoofdvertegenwoordiger van Oost en West,
L. M. F. PLATE.

Informatie-Bureau.

Het Informatie-bureau der Vereeniging, Korte Voorhout 6, Den Haag, is dagelijks geopend van 10-12 en van 2½-4 uur (des Zaterdags alleen tot 12 uur).

Verkrijgbaar ad f 0.25 „Curaçao“, naar de laatste gegevens bewerkt door het Bestuur der afdeeling

MUZIEKINSTRUMENTEN

5076

rechtstreeks van Fabriek **KESSELS**
MUZIEKINSTRUMENTEN FABRIEK
Waldorpstraat 68, 's-Gravenhage. Tel. 115449

Rusthuis „MON REPOS“, Juliana van Stolberglaan 78
Den Haag — Tel. 720444
Biedt ruime gelegenheid voor opname van rustbehoevende, herstellende en bedlegerige patiënten. Deskundige verpleging en geneeskundige hulp aan het huis verbonden. Overigens keuze geneesheer vrij. **Dag en nacht** verpleging. Prospectus wordt op aanvraag gezonden. 5120

HAAGSCHE STEENKOLEN MIJ.

v.h. **J. KEMPS**

1e v. d. Boschstraat 4

DEN HAAG
TELEFOON 772180

5094

Profiteert van onze voorjaarsprijzen.

ARNHEM.

Goed gemeubeld BOVENHUIS

aan de Rijn, tegen 1 Oct. te huur voor 3-6 maanden.
Badkamer m. w. en k. str. w., 8 Bedden. 5153
Br. fr. onder No, 13545, Boekhandel HIJMAN c. s., Arnhem.

Het aangewezen adres voor gebruikte en nieuwe **AUTOMOBIELEN** is **P. KIEFT**, Zeezwaluwstraat 2-2a, einde Houtrustweg. Tel. 555068.

Aanbevolen adres voor leden van „Oost en West“. Tevens expert van alle Automobielen. 5263
In- en verkoop van nieuwe en gebruikte Automobielen.

FIRMA P. v. LOON

De Ruitersstraat 18 — LEIDEN — Telefoon 1061
— ZUIVERAARS —

Specialiteit in het verdelgen van Kakkerlakken, Torren, Reukels, Mieren, Ratten, Muizen en Wandgedierte. 5630

aldaar, welker secretaris, de heer H. J. C. Bodenburg Hellmund gaarne bereid is verdere informatiën omtrent Curaçao aan belanghebbenden te verstrekken.

Studie-Commissie.

De heer H. J. A. Schroeder, Inspecteur van het Onderwijs te Willemstad (Curaçao) is opgetreden als tegenwoordiger der Commissie aldaar. Genoemde heer is gaarne bereid alle mogelijke inlichtingen te verschaffen.

VAN DE REDACTIE.

Bericht.

De in het „Vaderland“ opgenomen reeks opstellen van den algem. voorzitter dezer vereeniging over de crisis, zijn in een vlugschrift samengevat en verschenen bij de N. V. Boekhandel v/h. Gebr. Belinfante, alhier, onder den titel: Quo Vadimus (Waarheen gaan wij?). Het gevaar voor Nederland om door de wereldcrisis een der armste landen te worden, door R. Zuijderhoff, lid van de Algem. Rekenkamer.

Ook bij de andere boekhandelaren verkrijgbaar.

Bestemd voor uitzending naar Nederlandsch-Indië.

R. van Dijk, adm. ambt. b.h. B.B., Smilde B. 338.

In Nederland aangekomen verlofgangers.

W. Visser, mulo-onderw. b.d. Openb. Muloschool te Makassar, Lange Jufferstraat 11, Utrecht; R. J. Schäfer, contr. 1e kl. b.h. B.B., Suezkade 179, Den Haag; ir. M. P. W. van der Veen, hoofding., eerste-aanw., waterstaatsambt. i.d. buitengew., pension Jonkers, van Boetzelaerlaan 91, Den Haag; L. Flohr, hoofdopzichter b.d. Waterstaat en 's Lands B.O.W., Verhulststraat 104, Den Haag; G. J. Chevalier, mulo-onderwijzer, v. Hasseltlaan 1, Apeldoorn, L. D.

Slotboom

ZEESTRAAT h. BAZARSTRAAT

ANNO 1802

5096

SPECIALITEIT: CENTRALE VERWARMING MET OLIESTOOK-INRICHTING

Kurtz, leeraar b.d. H. B. S., te Bandoeng, Hobbe-malaan 43, Bilthoven; D. Verbaan, mulo-onderw., Kanaalweg 73, Scheveningen; J. W. Verkroost, hoofdopzichter b.d. S.S. en Tr., per adres mej. C. F. Verkroost, Schoutenstraat, Maarssen; R. K. Brunet de Rochebrune, kap. inf., Breitnersingel 57, Hillegersberg; P. H. Landzaat, kap. inf., Wasstraat 8, Leiden; E. J. van Baarsel, 1e luit. inf., Prof.

Mutatiestaat van 3 tot 10 Augustus '32

Nieuwe Leden:

Mejuffrouw Irma Hering, Onderwijzeres bij het Openbaar Onderwijs te Paramaribo, Zwartenhovenbrugstraat.
J. C. Zaal, Hoofdcommissie ter Administratie van Financiën te Paramaribo.

Voorgesteld door:

Secretaris afdeeling Suriname.
den heer H. J. Wolff te Station Groningen.

Afschrijvingen:

W. Guldemond, Bergen op Zoom, Halstersche Weg D. 31.

H. van IJzeren, Deventer, Brinkgreversweg 7.

Adresveranderingen:

J. G. Meurs, Oud-Dirigeerend Off. v. Gez. 1ste kl., Arts, Hilversum, van: Middenweg 2, naar: Blijdensteinlaan 1.
Mevrouw M. L. Th. Burkunk-Slors, Haarlem, van: Verspronckweg 89, naar: Jordensstraat 30.
T. Pellenkoff, Cand. Ind. Ambt., Leiden, van: Kaiserstraat 18, naar: Cobetstraat 93.
Mr. N. A. de Joncheere, van: Dieren, Stationsplein 4, naar: Den Haag, Burnierstraat 3.
W. Akkerman, Den Haag, van: Corn. Speelmanstr. 4, naar: Van Oldenbarneveldtlaan 2.
Dr. V. E. Korn, Ass.-Resident, m.v., Den Haag, Klimopstraat, van: 230, naar 208.
H. W. Verment, Oud-Luitenant-Kolonel N.-I.-L., Den Haag, van: Laan van Meerdervoort 679, naar Regentesselaan 10.
Mevrouw de weduwe S. J. Ch. Bueno Bibaz-Simons, van: Paramaribo, Heerenstraat 37, naar: Den Haag, Copernicusstraat 13.
A. G. Dankfort, Onderwijzer, thans te Laarwijk, Suriname.

Kaiserstraat 34, Den Haag; E. P. Jap Tjing, kap. inf., N. Binnenweg 13, Rotterdam; G. van den Berge, off. v. gez. 1e kl., Gen. v. d. Wijkstraat 31, Den Haag; A. Koopman, 1e luit. inf., Teteringschedijk 28, Breda; P. J. Heuterman, kap. inf., v. Bevernincklaan 32, Gouda; B. J. C. den Hartog, off. v. gez. 1e kl., L. v. Meerdervoort 801, Den Haag; J. M. Roos, luit.-kol. inf., Geestbrugweg 47, Rijswijk, Z.H.; G. le Roy, kap. inf., Golsiusstraat 24, Venlo; J. G. Boon van Ochssée, kap. inf., Wilhelminastraat 88, Den Haag. M. E. van Leeuwen, bouwkundige b.d. S.S. en Tr., Bloemendaalscheweg 309, Haarlem; A. C. Kempff, beh. 1e kl. v.h. Landpandhuis te Lamongan, Wouwermanstraat 65, Haarlem; mevr. de wed. W. C. Schouten, geb. Stuurk, hoofdonderwijzeres b.h. O.W.L.O., Laan v. Meerdervoort 281, Den Haag; J. C. Damwijk, tijd. wnd. hoofdcommissie b.d. S.S. en Tr., Geleenstraat 23, huis, Amsterdam-Z.; P. J. H. Gooren comm. v. politie 2e kl. W. de Withstraat 81 I, Amsterdam-W.

Met Pensioen.

W. Millenaar, olt. inf., Faas Eliaslaan 39, Baarn; N. J. van Andel, kol. tit. inf., Kortrijkschestraat 25, Den Haag; A. van Luijn, olt. inf., Brederodeplein 11, Utrecht; C. Lankamp, maj. inf., v. Goijenlaan 43, Bilthoven; J. Zijm, olt. magm., Lijsterbeslaan 14, Heemstede; F. M. van Meijenfeldt, kap. inf., Copernicusstraat 53, Den Haag; D. v. Maanen, olt. mil. adm., Hoenkoop; J. A. v. Veldhuijzen, off. v. gez. 1e kl., Waalsdorperweg 61, Den Haag; mevr. B. Bertels, geb. v. Oostveen, onderwijzeres 2e kl. openb. lag. onderw., Soendastraat 5, Den Haag; mej. S. de Nijs, onderw. 3e kl. O.W.L.O., Beeklaan 372, Den Haag; J. C. A. F. M. den Daas, mulo-onderw. te Meester Cornelis, Beeklaan 372, Den Haag; J. A. Lagas, hoofd v.h. Techn. econ. advies bureau b.h. dep. v. Gouv. Bedr., Havikstraat 11, Utrecht; ir. C. H. P. van Diggelen, opperhoutvester b.h. Boschwezen, Laan van Poot 152, Den Haag; D. G. v. d. Pijl, inspect. West L. O. i.h. 3e ressort te Bandoeng, per adres Nioesk, Kol. Instituut, Amsterdam; W. M. Hielkema, werktuigk. b.d. S.S. en Tr., Vughtstraat 10, Breda; ir. K. P. Th. Berkhout, chef 3e afd. v. d. Westerlijnen der S.S. en Tr., Groot Hertoginnelaan 165, Den Haag; D. H. Snel, insp. der contr. b.d. S.S. en Tr., Ieplaan 66, Den Haag; M. Schregardus, techn. ambt. 1e kl. b.d. P.T.T.-dienst, Soestdijkschekade 900, Den Haag; G. J. v. Reenen, insp. 2e kl. b.d. Dienst der Opiumregie, Beeklaan 428, Den Haag; J. Z. v. Dijk, leeraar b.d. H.B.S., te Bandoeng, per adres W. A. v. Dijk, de Riemerstraat 5, Den Haag; P. Spree, schoolhoofd a.d. te Openb. Holl. Chin. school te Bandoeng, Daguerrestraat 103, Den Haag; F. B. Sanders, inspect. v.h. Incl. Onderw. i.h. 2e Ressort, Hazepaterslaan 4, Haarlem; ds. J. A. Broers, predikant b.d. Prot. Gem. te Meester Cornelis, per adres G. H. Mulder, Merwedekade 136, Utrecht; J. H. L. Teutelink, onderwijzer 1e kl. b.h. Openb. Eur. lager Onderw., Laan v. Binnenhove 5, Heemstede.